

**Opetuksen suunnittelusta oppimisen suunnitteluun -
Liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelman kehittäminen
Liikuntakeskus Pajulahdessa**

Marja-Leena Tiainen

Opinnäyte
Liikunnan ylempi ammattikorkea
koulututkinto
Liikunta-alan kehittämisen ja
johtamisen koulutusohjelma
2010

<p>Tekijät Marja-Leena Tiainen</p>	<p>Ryhmä YAMK09</p>
<p>Opinnäytetyön nimi Opetuksen suunnittelusta oppimisen suunnitteluun - Liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelman kehittäminen Liikuntakeskus Pajulahdessa</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 51 + 17</p>
<p>Ohjaaja tai ohjaajat Kirsi Hämäläinen</p>	
<p>Opetushallitus on uudistanut vuosina 2006–2010 kaikkien ammatillisten perustutkintojen perusteet. Tarkastelun kohteena ovat olleet alojen ammattitaitovaatimukset ja arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin työelämän tarpeita. Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden uudistustyötä on tehty vuosina 2008–2009 ja uudet perusteet tulivat voimaan 1.8.2010. Tämän kehityshankkeen tavoitteena oli kehittää Liikuntakeskus Pajulahden oppilaitoskohtainen liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelma (LPT 120 ov) vastaamaan valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisia tutkintokriteerejä. Osatavoitteina oli edellä olevan prosessin avulla laajentaa Liikuntakeskus Pajulahden opettajien pedagogista ajattelua omasta ammattiaineen opettamisesta kokonaisvaltaiseen liikuntaneuvojan perustutkinnon oppimisprosessiin. Toisena osatavoitteena oli käynnistää Liikuntakeskus Pajulahden koulutuksen toimintakulttuurin muutos oppivan organisaation toimintamallin suuntaan.</p> <p>Opetussuunnitelman kehittämisprosessi toteutettiin neljänä yhden ja kahden päivän mittaisina työseminaareina vuoden 2009 joulukuun ja syksyn 2010 välisenä aikana. Työseminaarien välissä vastuopettajat valmistelivat opetussuunnitelmaa pienryhmissä. Tässä kehittämistyössä tutkimusmenetelmänä käytettiin tapaustutkimuksen ja toimintatutkimuksen yhdistelmää. Aineiston kerääminen on tehty 1.12.2009- 16.8.2010 välisenä aikana. Aineisto on kerätty osallistuvan havainnoinnin menetelmin.</p> <p>Koulutus muokkaa voimakkaasti mielikuvaa Pajulahdesta ja lisää uskottavuutta kaikilla toiminta-alueilla, siksi koulutuksen tavoitteeksi on asetettu: paras suomalainen toisen asteen liikunta-alan kouluttaja valtakunnallisilla laatuksiteereillä mitattuna. Toiminta-ajatuksena on järjestää korkeatasoista liikunta-alan ammatillista koulutusta tarjoamalla huippu-olosuhteet ja laadukasta osaamista. Koulutuksessa tuetaan opiskelijoita omien oppimistapojen ja - käsitysten löytämiseen, tekemällä oppien ja oivaltavasti ohjaten. Koulutuksessa korostuu toiminta-ajatus ”learning by doing” – tekemällä oppii. Kaikki ammatilliset opettajat tiedostavat opettamisen haasteet, perinteisen opettamisen ja toimintaympäristön muutokset. Ammatillisen opettajan ammattitaitovaatimukset ovat kovat, hänen tulee oman ammatillisen koulutuksen ja työkokemuksen ja opettajankoulutuksen lisäksi hallita substanssialan työt ja työelämän todellisuus. Koulutus on osa yhteiskuntaa ja elää yhteiskunnan muutoksessa mukana. Kiivas muutosrytmi luo paineita muutoksille myös ammatillisissa tutkinnoissa, niin globaalit muutokset kuin työelämän ja koulutuspolitiikan uudet suuntaukset vaikuttavat oppilaitosten toimintakulttuurin muutokseen tulevaisuudessa.</p>	
<p>Asiasanat Opetussuunnitelmat, ammattikoulutus, ammattiopettajat, pedagoginen ajattelu, Pajulahti.</p>	

<p>Authors Marja-Leena Tiainen</p>	<p>Group or year of entry YAMK09</p>
<p>The title of thesis From planning of teaching to planning of learning - Develop the Vocational Qualification in Physical Education syllabus of Pajulahti Sports Institute</p>	<p>Number of pages and appendices 51 + 17</p>
<p>Supervisors Kirsi Hämäläinen</p>	
<p>The Finnish National Board of Education reformed the basis of qualifications all the vocational education during years 2006-2010. The objective of the reform was to make requirements of education reflect the needs of work-life. The reform work was conducted during years 2008-2009 and the new basis for Vocational Qualification in Physical Education came into effect august 2010. The goal was firstly, to develop the syllabus of Pajulahti Sports Institute and to make it correspond to the criterion of the national syllabus for Physical Education Assistant. Secondly, the goal was to challenge the teachers of Pajulahti Sports Institute to think a big picture instead of their own subject. Thirdly, the goal was to start building a learning organisation strategy in Pajulahti Sport Institute.</p> <p>The reform process of syllabus was carried out in four workshops between December 2009 and August 2010. The teachers who participated in the study worked in small groups with syllabus between the meetings. The research method in this project was a combination of case study and activity analysis. A collection of a data was done between first of December 2009 and 16th of August 2010 by making observations while participating in activities.</p> <p>Education strongly modifies the image of the Pajulahti Sport Institute and adds credibility to all of its business areas, because the target was set: the best Finnish secondary school sports trainer nationwide in terms of quality criteria. The business idea is to organize high-level Physical Education by offering top-quality conditions and expertise. The training will support students in their own ways of learning. The training emphasizes mission "Learning by doing".</p>	
<p>Key words Syllabus, Vocational Education, Professional Teachers, Pedagogical Thinking, Pajulahti Sport Institute</p>	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Opetussuunnittelun teoriaa	3
2.1	Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö.....	3
2.2	Toisen asteen ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelma	4
2.2.1	Opetussuunnitelman yhteinen osa.....	5
2.2.2	Opetussuunnitelman alakohtainen osa.....	6
2.3	Liikunnanohjauksen ammatillisen perustutkinnon perusteet	7
2.4	Opetussuunnitelmamalleja	10
3	Opettajan pedagogisen ajattelun kehittyminen.....	12
3.1	Opettajan pedagoginen ajattelu - käsitteiden määrittelyä	12
3.2	Pedagogisen ajattelun tasot	14
3.3	Opettajan pedagogisen ajattelun ja toiminnan malli	17
3.4	Ammatillisenopettajan pedagoginen ajattelu ja toiminnan malli	18
4	Kehityshankkeen tavoitteet, tutkimusmenetelmät ja toteutus.....	21
4.1	Tutkimusmenetelmät.....	21
4.2	Tutkimuksen viitekehys	23
4.3	Aineiston keruu.....	24
4.4	Tutkimuksen eettiset kysymykset	25
4.5	Kehityshankkeen toteutus	26
4.5.1	I Työseminaari Pajulahti.....	28
4.5.2	II Työseminaari Aulanko	31
4.5.3	III Työseminaari Pajulahti.....	33
4.5.4	IV Työseminaari Pajulahti.....	33
4.6	Aineiston käsittely.....	34
5	Tulokset.....	36
5.1	Opetussuunnitelma	36
5.2	Opetussuunnitelman uudistamisprosessi.....	43
6	Pohdinta	47
	Lähteet.....	53
	Litteet	
	Liite 1. Toimintatutkimuksen suunnitelma	56
	Liite 2. I Työseminaarin ohjelma	58
	Liite 3. Kaikille pakolliset tutkinnon osat	59

Liite 4. II Työseminaarin ohjelma.....	61
Liite 5. III työseminaarin ohjelma.....	62
Liite 6. Kurssiesite	63
Liite 7. IV Työseminaarin ohjelma.....	64
Liite 8. Uusi LPT 120 ov opetussuunnitelma.....	65
Liite 9. Palloilukurssi 1-5.....	69

1 Johdanto

Opetushallitus on uudistanut vuosina 2006–2010 kaikkien ammatillisten perustutkintojen perusteet. Tämän uudistamistyön tarkoituksena on ollut tarkistaa opetussuunnitelman perusteiden rakennetta ja tutkinnon osia sekä opintojen muodostumista ja tavoitteita. Tarkastelun kohteena ovat myös olleet kunkin alan ammattitaitovaatimukset ja arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin työelämän tarpeita. Tarkistetut perusteet koskevat sekä ammatillista peruskoulutusta että näyttötutkintoja. Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden tarkastusta on tehty vuosina 2008–2009 ja uudet perusteet tulivat voimaan 1.8.2010.

Ammatillisen koulutuksen keskeinen koulutusta ja opetusta ohjaava käsikirja on opetussuunnitelma. Opetushallitus hyväksyy ammatillisten perustutkintojen valtakunnalliset perusteet. Koulutuksen järjestäjien tehtävänä on laatia ja hyväksyä oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma valtakunnallisten tutkinnonperusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelma ei ole vain lain edellyttämä julkinen asiakirja, sen tärkein tehtävä on ohjata ja tukea oppilaitosten ja opettajien toimintaa, antaa tietoa opiskelijoille, työelämän edustajille ja muille sidosryhmille kyseisen koulutuksen tavoitteista ja toteuttamisesta. (Hätönen 2006, 5.)

Tämän kehityshankkeen tavoitteena on kehittää Liikuntakeskus Pajulahden oppilaitoskohtainen liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelma (LPT 120 ov) vastaamaan valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisia tutkintokriteerejä sekä osatavoitteina edellä olevan prosessin avulla laajentaa Liikuntakeskus Pajulahden opettajien pedagogista ajattelua omasta ammattiineen opettamisesta kokonaisvaltaiseen liikuntaneuvojan perustutkinnon oppimisprosessiin. Toisena osatavoitteena on käynnistää Liikuntakeskus Pajulahden koulutuksen toimintakulttuurin muutos oppivan organisaation toimintamallin suuntaan.

Tässä kehittämistyössä tutkimusmenetelmänä käytetään tapaustutkimuksen ja toimintatutkimuksen yhdistelmää. Koko Pajulahden opettajakunta osallistui opetussuunnitelman päivityshankkeeseen, kehityshankkeen tekijä on liikunnanohjauksen perustutkinnosta vastaavana opettajana ja on vastuussa koko projektin suunnittelusta, organisoinnista, toteutuksesta ja raportoinnista. Hän osallistui aktiivisesti tutkimuskohteen toimintaprosessiin. Tämän vuoksi on perusteltua tässä kehityshankkeessa käyttää tapaustutkimuksen rinnalla toimintatutkimusta.

Opetussuunnitelman uudistamisprosessi toteutettiin neljänä yhden tai kahden päivän mittaisena työseminaarina vuoden 2009 joulukuun ja syksyn 2010 välisenä ajanjaksona. Työseminaarien välissä vastuuopettajat valmistelivat opetussuunnitelmaa pienryhmissä.

Aineiston kerääminen on tehty 1.12.2009- 16.8.2010 välisenä aikana. Aineisto on kerätty osallistuvan havainnoinnin menetelmin. Kehityshankkeen tekijän rooli on ollut ryhmän toimintaan osallistuva ryhmän jäsen. Aineisto on kerätty videoimalla yhteisiä kokoontumisia, kaikki tuotokset ja dokumentit on säilytetty; fläppitaulumuistiot, sähköpostiviestit, kokoontumiskerroista on pidetty muistiota sekä tutkija on pitänyt oma havaintopäiväkirja.

Koulutus muokkaa voimakkaasti mielikuvaa Pajulahdesta ja lisää uskottavuutta kaikilla toiminta-alueilla, siksi koulutuksen tavoitteeksi asetettiin: paras suomalainen toisen asteen liikunta-alan kouluttaja valtakunnallisilla laatukriteereillä mitattuna. Koulutuksen toiminta-ajatuksen voi kiteyttää Kungfutsen mietelauseeseen ”*Kuulen ja unohdan, näen ja muistan, teen itse ja ymmärrän*”.

Luvuissa 5 ja 6 raportoidaan ja pohditaan toimintaprosessin tuloksia. Tavoitteena on avata lukijalle hankkeen tuloksia ja toimintaa vastaamalla kysymyksiin mitä, miksi ja miten sekä pohtia kehityshankkeen onnistumista vastaamalla kysymykseen mitä tästä opimme.

2 Opetussuunnittelun teoriaa

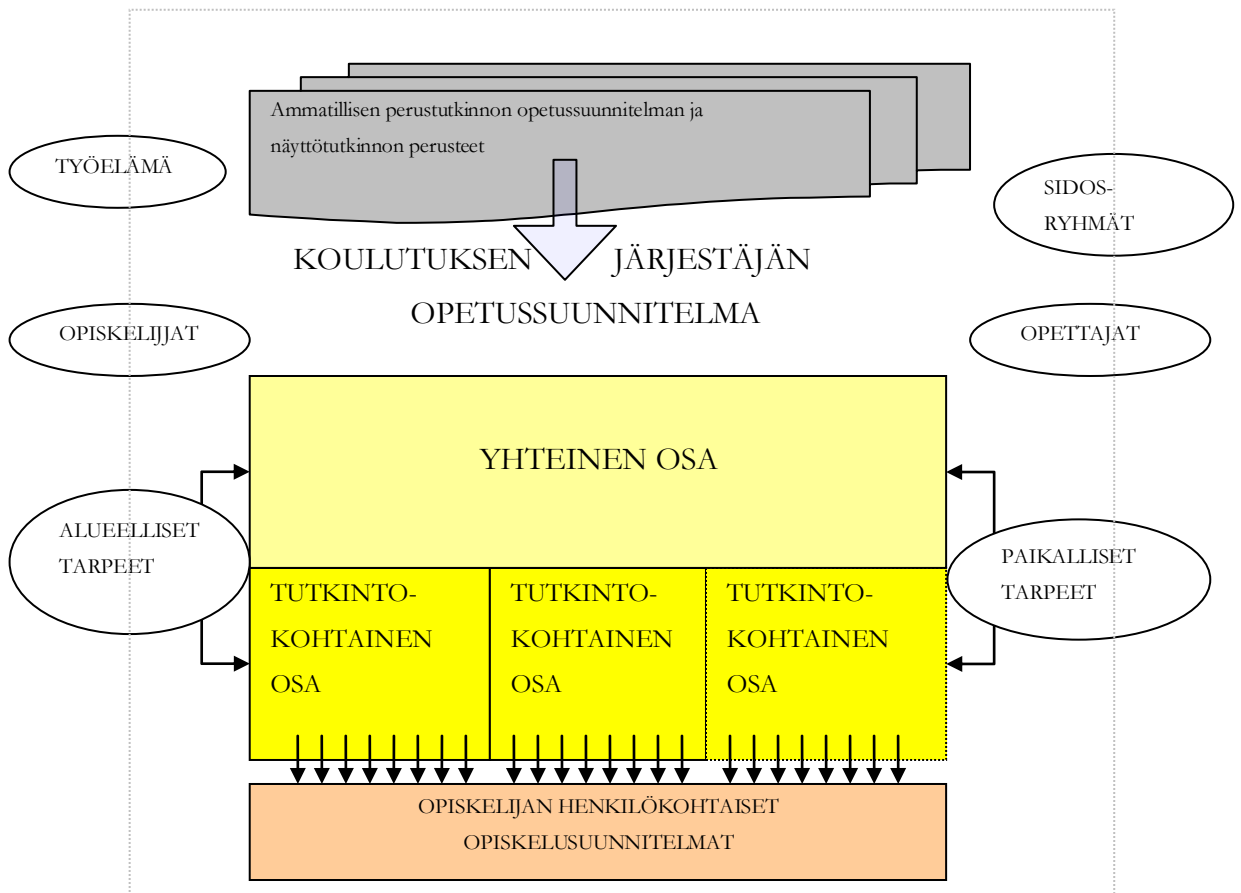
Koulutus on ollut perinteisesti julkisissa keskusteluissa esillä opetushallinnon säätämänä poliittis-taloudellisena järjestelmänä, toisaalta pedagogisena opetusprosessina. Näillä sektoreilla on harvoin ollut suoraa yhteyttä. Siltana hallinnollisen ja pedagogisen sektorin välillä on toiminut opetussuunnitelma. Yhteiskunta pyrkii opetussuunnitelman perusteiden avulla määrittämään eri koulutustasojen ja eri koulutuksien tavoitteita. (Rauste won Wright, Won Wright & Soini 2003, 189–191.)

2.1 Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö

Ammatillisen koulutuksen keskeinen koulutusta ja opetusta ohjaava käsikirja on opetussuunnitelma. Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena tai näyttötutkintona. Opetushallitus hyväksyy ammatillisten perustutkintojen valtakunnalliset perusteet. Koulutuksen järjestäjien tehtävänä on laatia ja hyväksyä oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma valtakunnallisten tutkinnonperusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelma ei ole vain lain edellyttämä julkinen asiakirja, sen tärkein tehtävä on ohjata ja tukea oppilaitosten ja opettajien toimintaa, antaa tietoa opiskelijoille, työelämän edustajille ja muille sidosryhmille kyseisen koulutuksen tavoitteista ja toteuttamisesta. (Hätönen 2006, 5.)

Ammatillisen koulutuksen perustutkintoja ja opetussuunnitelmia ohjaavat seuraavat säädökset ja määräykset; Laki ammatillisesta koulutuksesta muutoksineen (L630/1998, A811/1998, A1139/1999, L479/2003, L601/2005, A603/2005), laki ja asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (L631/1998, A812/1998, L602/2005), valtioneuvoston päätös (213/99)25.2.1999 tutkintojen muodostumisesta ja yhteisistä opinnoista sekä valtioneuvoston asetus(A616/2001), opetusministeriön asetus tutkinnoista (A513/2005), yliopistoasetus (A115/1998) ja ylioppilastutkintoasetus (A1000/1994), laki ja asetus ammattikorkeakouluista (L351/2003, A252/2003), asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (A986/1998) ja opetushallituksen määräykset ammatillisen koulutuksen tutkintokohtaisista opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteista muutoksineen (1999–2005). (Hätönen 2006, 8-11.)

Käsite opetussuunnitelma tarkoittaa koulutuksen järjestäjän laatimaa ja virallisesti hyväksyttyä asiakirjaa. Opetussuunnitelma on kokonaisuus, joka sisältää kaikille ammatillisille perustutkinnoille yhteisen osan ja tutkinnoittain eriytyvät osat. Opetussuunnitelma sisältää myös valinnaiset ja vapaasti valittavat opinnot. Opetussuunnitelmassa voidaan tarpeen mukaan huomioida työelämän alueelliset ja paikalliset tarpeet. Kuviossa 1 on esitelty ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman rakenne. (Hätönen 2006, 18–22.)

Kuvio 1. Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelma (Hätönen 2006, 21)

2.2 Toisen asteen ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelma

”Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijoille tietoa suoritettavista tutkinnoista ja niiden muodostumisen keskeisistä periaatteista ja sisällöistä, koulutuksen järjestämismuodoista ja – paikoista, opiskelijajärjesteyistä, työajoista, koulutuksen järjestäjän koulutustarjonnasta ja yhteistyöstä muiden koulutuksen järjestäjien sekä muiden yhteisöiden tai säätiöiden kanssa. Lisäksi opiskelijalle tulee antaa tietoa aikaisemmin bankitut

osaamisen tunnustamisen toiminta- ja menettelytavoista. Opiskelijaksi pyrkiville tulee antaa vastaavat tiedot soveltuvin osin". (A603/2005, 3§.)

Opetussuunnitelman laadinta on koulutuksen järjestäjän lakisääteinen tehtävä. Se on julkinen asiakirja, jonka kautta välittyy oppilaitoksen julkinen kuva, imago. Opetussuunnitelmassa tarkentuvat eri alojen ammattialakuvaukset ja ammattitaitovaatimukset ja siinä voidaan huomioida paikalliset ja alueelliset tarpeet esimerkiksi yhteistyössä työelämän edustajien kanssa.

Opetussuunnitelman laatiminen on oppilaitokselle hyvä toiminnan kehittämisen työväline. Samalla kun laaditaan opetussuunnitelmaa, voidaan pohtia oman oppilaitoksen arvoperustaa ja oppimis- ja opettamiskäsityksiä, tutkia toimintatapoja ja yhteistyökäytäntöjä ja luoda yhteiset pelisäännöt toimintakulttuuriin. (Hätönen 2006, 24–25.)

Opetussuunnitelmassa tulee käydä ilmi miten opinnot muodostuvat eri opintokokonaisuuksien kesken. Tutkinnon rakenne ja siihen liittyvät opinnot tulee esittää selkeästi niin, että opiskelu-, opetus- ja arviointijärjestelyt konkretisoituvat. Hyvin ja selkeästi laadittu opetussuunnitelma toimii myös tiedottavana ja markkinoivana asiakirjana opetushenkilöstölle, opiskelijoille ja sidosryhmille. (Hätönen 2006, 25–26.)

2.2.1 Opetussuunnitelman yhteinen osa

Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman yhteisessä osassa määritellään kaikille koulutusaloille yhteiset periaatteet ja menettelytavat. Tarvittaessa yhteiseen osaan voidaan tehdä koulutusaloittaisia linjauksia. Ammatillisen koulutuksen yhteisen osan tärkeimmät tavoitteet korostavat etenkin nuorten koulutuksessa ammatillisen ja persoonallisen kasvun kiinteää yhteyttä. Koulutuksen järjestäjä voi päättää miten yhteisen osan sisällöt esittää, yhteisen osan tulee sisältää seuraavat asiat:

- 1) keskeiset arvot ja toiminnan kehittämisstrategiat sekä suunnitelman opetukseen liittyvästä yhteisöllisyyttä vahvistavasta toiminnasta, joka tarjoaa mahdollisuuden arvopohdintaan ja kulttuuriperintöön perehtymiseen
- 2) koulutukselle asetetut tehtävät sekä tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi
- 3) koulutuksen järjestäminen peruskoulutuksena ja näyttötutkintona
- 4) opetuksen järjestäminen
- 5) henkilökohtaisten opetussuunnitelmien laadintaperusteet
- 6) osaamisen tunnustamisen periaatteet

- 7) opintojen tarjonta yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa
 - 8) opinto-ohjaukseen liittyvien tukipalveluiden järjestäminen
 - 9) suunnitelma kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta
 - 10) suunnitelma opiskelijahuollon järjestämisestä sekä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisestä
 - 11) työssäoppimisen järjestämisen periaatteet ja menettelytavat
 - 12) erityisopetuksen ja siihen liittyvien tukipalveluiden järjestämisen periaatteet
 - 13) maahanmuuttajaopiskelijoiden opetuksen järjestämisen periaatteet
 - 14) opiskelijan arvioinnin ja ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisen periaatteet
 - 15) henkilöstön ammattitaidon kehittämissuunnitelma: tavoitteet, toteutus ja menetelmät, joilla kehitystä arvioidaan
 - 16) kaikille aloille yhteisen ydinosaamisen ja yhteisten painotusten toteuttamisen periaatteet
 - 17) itsearvioinnin toteuttamissuunnitelma
- (Opetussuunnitelman perusteet, 2005. Hätönen, 2006, 32.)

2.2.2 Opetussuunnitelman alakohtainen osa

Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman tutkintokohtaisessa osassa päätetään asioista, jotka eriytyvät tutkinnoittain. Opetussuunnitelman perusteiden (2005) mukaan seuraavat kodista tulee tehdä suunnitelma

- 1) opintojen järjestäminen
 - 2) yhteisten opintojen ja ammatillisten opintokokonaisuuksien tarkennetuista tavoitteesta ja sisällöistä sekä opinnoissa edistymisestä
 - 3) opintokokonaisuuksien muodostumisesta: opintojaksoista, projekteista ja muista opiskeltavista kokonaisuuksista sekä työssäoppimisesta
 - 4) opiskelijan arvioinnin toteuttamisesta siten, että se sisältää toimielimen hyväksymän suunnitelman ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista
 - 5) opintokokonaisuuksien arvioinnista siten, että se sisältää opintokokonaisuuksien arviointikriteerit ja – menetelmät sekä kaikki arvosanojen saamiseksi vaadittavat opintosuoritukset
 - 6) osaamisen tunnustamisesta
- (Opetussuunnitelman perusteet, 2005. Hätönen 2006, 80.)

2.3 Liikunnanohjauksen ammatillisen perustutkinnon perusteet

Opetushallitus on uudistanut vuosina 2006–2010 kaikkien ammatillisten perustutkintojen perusteet. Työn tarkoituksena on tarkistaa opetussuunnitelman perusteiden rakennetta ja tutkinnon osien sekä opintojen muodostumista, tavoitteita, ammattitaitovaatimuksia sekä arvioinnin kohteita ja arviointikriteereitä. Tarkistetut perusteet koskevat sekä ammatillista peruskoulutusta että näyttötutkintoja. Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden tarkastusta on tehty vuosina 2008–2009 ja uudet perusteet tulivat voimaan 1.8.2010.

Kuviossa 2 kuvataan Liikunnanohjauksen perustutkinnon muodostumista. Kaikki toisen asteen ammatilliset perustutkinnot ovat laajuudeltaan 120 opintoviikkoa. Liikunnanohjauksen perustutkinnossa on yksi koulutusohjelma, liikunnanohjauksen koulutusohjelma.

Liikunnanohjauksen perustutkinto koostuu;

Ammatillisista tutkinnon osista yhteensä 90 opintoviikkoa, joista 70 opintoviikkoa on kaikille pakollisia ja 20 opintoviikkoa kaikille valinnaisia tutkinnon osia. Pakollisia tutkinnon osia ovat liikunnanohjaus, liikuntaneuvonta ja liikuntatapahtuman järjestäminen. Valinnaisissa tutkinnon osissa tutkinnon suorittaja syventää pakollisten tutkinnon osien osaamisaluetta. Kaikille valinnaisia tutkinnon osia ovat terveystieteiden ohjaus, lasten ja nuorten liikunnan ohjaus, soveltavan liikunnan ohjaus, valmennus, luonto ja -seikkailuliikunnan ohjaus, seuratoiminta ja liikuntayrittäjäyys. **Ammattitaitoa täydentävistä tutkinnonosista 20 opintoviikkoa**, joista 16 opintoviikkoa on kaikille aloille pakollisia ja 4 opintoviikkoa oppilaitoskohtaisesti tai alakohtaisesti valittavissa. **Vapaasti valittavista tutkinnon osista 10 opintoviikkoa.**

Uutena tutkinnon osana ovat ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät tutkinnon osat, jotka ovat tutkintoa laajentavia opintoja. Siten opintoviikkoja voi perustutkinnolla yksilöllisesti opiskella yli 120 opintoviikon. Tutkinnon osiin sisältyy vähintään 20 opintoviikkoa työssäoppimista sekä 1,5 opintoviikkoa opintojen ohjausta.

Liikunnanohjauksen perustutkinnon uusien perusteiden mukaisesti tutkinnon suorittanut liikuntaneuvoja **osaa**

- suunnitella ja ohjata liikuntaa ja antaa liikuntaneuvontaa eri-ikäisille ja eri tavoittein liikkuville ihmisille turvallisesti ja terveyttä edistävästi

- ohjatessaan toimia asiakaslähtöisesti ja empaattisesti
- antaa henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- laatia asiakkaalle henkilökohtaisen liikuntaohjelman fyysistä toimintakykyä ja terveyttä edistävään liikuntaan
- suunnitella ja järjestää liikuntatilaisuuksia ja – tapahtumia
- toimia sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä
- hankkia tietoa eri lähteistä ja arvioida tiedon oikeellisuutta ja luotettavuutta
- edistää asiakkaan toiminta- ja työkykyä liikunnan avulla
- pitää huolta omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toiminta- ja työkyvystään, ergonomisista työtavoistaan sekä liikunnallisista valmiuksistaan

Tutkinto antaa **valmiudet**

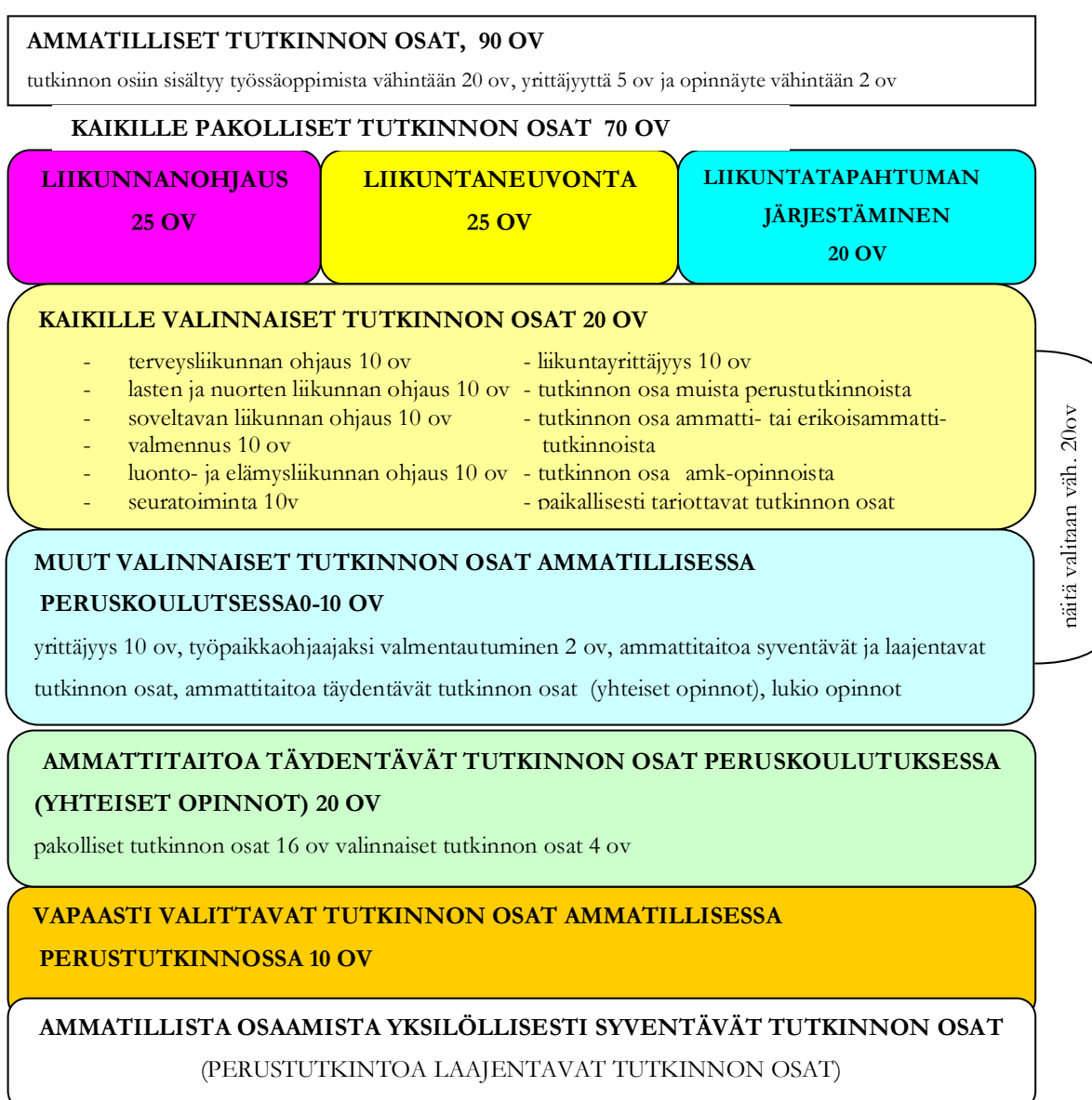
- toimia luontevasti asiakaspalvelutilanteissa
- soveltaa toimintaa yksilön tai ryhmän mukaisesti
- toimia sujuvasti ja yhteistyökykyisesti erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa ja erilaisten ihmisten kanssa
- työskennellä erilaisissa työtehtävissä ja – ympäristöissä joustavasti, vaihtelevat olosuhteet ja ohjaustilanteet edellyttävät luovuutta ja ongelmanratkaisutaitoja
- työskennellä monipuolisissa liikunta-alan tehtävissä julkisella sektorilla, yksityisissä yrityksissä sekä liikuntaseura- ja järjestösektorilla
- täydentää ammatillista erityisosaamista työelämässä
- käyttää työssään tavanomaisia teknisiä ja tietoteknisiä järjestelmiä ja välineitä
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittää itseään ammatillisesti
- työssään soveltaa tietämystään fyysisen toimintakyvyn kehittymiseen, hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavista tekijöistä
- ohjata monipuolisesti eri liikuntalajeja
- työskennellä monikulttuurisessa ja kansainvälistyvässä työympäristössä

Tutkinnon suorittanut **tuntee**

- ryhmädynamiikan periaatteet ja hallitsee ryhmän toimintaa
- eri toimintasektoreiden osaamistarpeet
- liikunnan yhteiskunnallisen merkityksen

- ammattinsa työturvallisuuteen ja vaaratilanteiden ennakointiin liittyviä ohjeita ja lainsäädäntöä sekä osaa ennakoida ja toimia vaaratilanteissa

Tutkinnon suorittanut noudattaa hyviä käytöstapoja sekä toimii kasvattajana ja esimerkkinä. Hän osaa luontevasti ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti ja liikunnan avulla sekä selviytyy yksinkertaisista ohjaustehtävistä toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä. Liikunnanohjauksen perustutkinnon suorittanut liikkuu luontoa kunnioittaen ja edistää kestäväen kehityksen periaatteita ympäristöä säästävillä menetelmillä ja työ tavoilla. Hän kunnioittaa urheilun etiikkaa ja puhtaan urheilun arvoja. Liikunnanohjauksen perustutkinnon suositaneella on työelämän perustaidot ja – valmiudet työllistää itsensä tai jatkaa opintoja perustutkinnon suorittamisen jälkeen. (Opetushallitus 2010, 9-14.)

Kuvio 2. Liikunnanohjauksen perustutkinnon muodostuminen (Opetushallitus 2010,12–14)

2.4 Opetussuunnitelmamalleja

Opetussuunnitelmamalleilla pystytään ohjaamaan tutkinnon rakennetta.

Opetussuunnitelmamallit muodostavat opetukseen, opiskelun ja arvioinnin työtavoille kehyksen. Opetushallitus suosittelee, että opetussuunnitelma rakennetaan laajempien osaamisalueiden mukaisesti. Jos opetussuunnitelma rakennetaan yksittäisistä opintojaksoista ja mitä enemmän tällaisia yksittäisiä opintoja jaksoja on, saattaa vaarana olla koulutuksen pirstaloituneisuus. Opiskelija ei hahmota koulutuksen kokonaisuutta ja oppiminen voi jäädä pinnalliseksi. (Oulun yliopisto).

Opetussuunnitelmat voidaan rakenteen perusteella jakaa neljään malliin

1. Opintojaksoperusteinen malli
2. Blokkimalli
3. Moduulimalli
4. Juonnemalli

Opintojaksoperusteinen malli on perinteisin oppiainejakoinen opetussuunnitelmamalli.

Tutkintoon johtavat opinnot luokitellaan oppiaineittain opintojaksoina ja kurssien sisältökuvaukset kirjataan opinto-oppaaseen. **Blokkimallissa** lukukauden opinnoista tehdään ajallisesti ja sisällöllisesti kiinteä kokonaisuus ja se suoritetaan ohjatusti. Tässä mallissa opiskelijat etenevät yhteisenä ryhmänä ja opinnot etenevät lukukauden mittaisissa ”paketeissa”.

Moduulimalli opetussuunnitelmassa opintojaksot kootaan pakollisiksi ja valinnaisiksi osakokonaisuuksiksi. Jokainen moduuli muodostaa yhtenäisen osaamisalueen, joka suoritetaan kokonaisuutena. Moduulin laajuudelle ei voida asettaa yleisiä ehtoja mutta yhden opintojakson muodostamasta kokonaisuudesta ei kuitenkaan voi vielä käyttää moduuli nimitystä. Moduulien sisällä kursseille on mielekästä määritellä suoritusjärjestys. **Juonneperusteisessa**

opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksia ei määritellä yksittäisinä opintojaksoina tai ydinosaaamisalueina. Opinnot rakentuvat ydinkokonaisuuksina useista oppiaineista ja asiantuntijuuden ydinkokonaisuuksista. Juonne-opetussuunnitelmasta käytetään myös matriisiopetussuunnitelma nimitystä, joka kuvaa opetussuunnitelmaa taulukkona. Taulukossa vaakariveillä nimetään ”juonteet” ja pystyriveillä opetettavan ”juonteen” oppikurssit tai sisällölliset ongelmat, joilla oppimista edistetään. Yksi merkittävä juonneopetussuunnitelman tyyppi on projektiopetussuunnitelma. Juonteet muodostuvat projekteista, joista opiskelija kokoo konkreettisen tuotoksen. Tutkinto voi koostua esimerkiksi neljästä projektista, jotka opiskelija toteuttaa opetuksen ja ohjauksen avulla. (Helakorpi 2010, 145–149; Oulun yliopisto.)

Opetussuunnitelman rakentamista säätelevät raamit eivät rajoita opetussuunnitelma-ajattelua hyvinkin luovan opetussuunnitelman rakentamiseen. Esimerkiksi toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opintoja voidaan toteuttaa työelämäprojekteina, asiakastöinä, kansainvälisissä hankkeissa ja integroimalla perinteisiä oppiaineita keskenään. Näin erilaisia opetussuunnitelmamalleja on järkevä yhdistellä. (Helakorpi 2010, 146–147.)

3 Opettajan pedagogisen ajattelun kehittyminen

Opettajan ajattelua on tutkittu aktiivisesti 1970–80 – luvulta lähtien (Clark & Peterson 1986). Suomessa opettajan ajattelun varhaisimpiin esille tuojiin kuuluu Pentti Koskenniemi, jolta on peräisin termi ”Didaktinen ajattelu” (Uusikylä 1980, 22). Kari Uusikylä (1980, 22–24) on puhunut didaktisesti ajattelevasta opettajasta, joka on viime kädessä itse vastuussa tekemistään ratkaisuksista. Sittemmin didaktisen ajattelun käsitteen rinnalla on Suomessa alettu käyttää käsitettä pedagoginen ajattelu, se on laajemman tulkintansa vuoksi kansainvälisessä kielenkäytössä käyttökelpoisempi (Kansanen 2004, 87).

Ihmistieteissä käsitteitä ei voi määrittellä yhtä yksiselitteisesti samaan tapaan kuin esimerkiksi luonnontieteissä. Opetuksen tutkimuksen alueella terminologia eli oppisanasto on ongelmallinen. Opetustapahtuma on ilmiönä monimutkainen ja monisyinen ja sitä voidaan lähestyä useasta eri näkökulmasta. (Kansanen 2004, 3.)

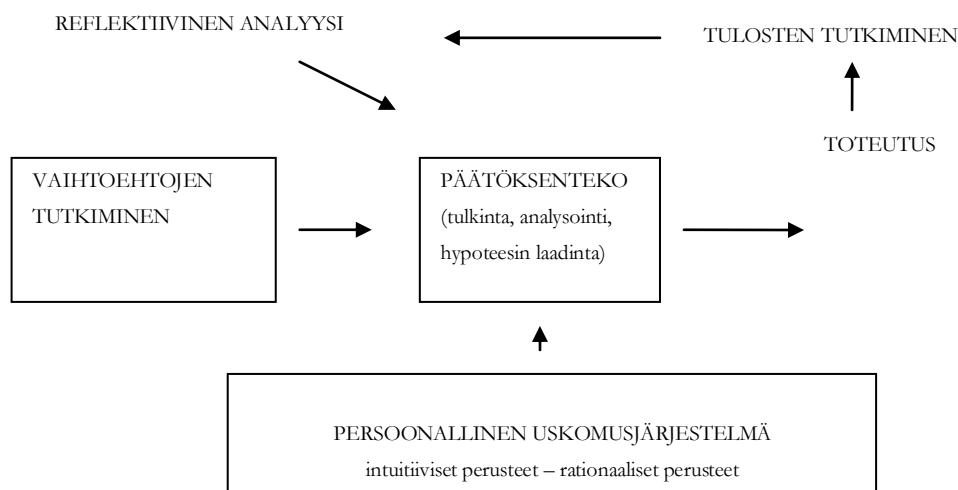
3.1 Opettajan pedagoginen ajattelu - käsitteiden määrittelyä

Opetussuunnitelman laadinnan yhteydessä tehdään arvoja koskevia päätöksiä määrittelemällä koulutukseen liittyviä tavoitteita. Näiden tavoitteiden määrittelyt vaikuttavat opettajien toimintaan. Ratkaisevaa on, miten opettaja osallistuu opetussuunnitelman laadintaan. Jos opettaja ei osallistu opetussuunnitelman laadintaan, hänen tehtävänä on opetussuunnitelman itsenäinen omaksuminen. Se edellyttää asetettujen tavoitteiden ja arvojen tunnistamista, hyväksymistä, omaksumista ja sisäistämistä. Mikäli opettaja ei hyväksy opetussuunnitelmaa kaikilta osin, voi tuloksena olla, ettei opetussuunnitelma toteudu suunnitelman mukaisesti. Nykyisin yhä useammat opettajat pääsevät osallistumaan alusta asti opetussuunnitelman laadintaan (Kansanen 2004, 89). Kun opetussuunnitelma on opettajaryhmän oman työn tulos, on mahdollista, että siitä myös kannetaan vastuuta. (Kansanen 2004, 87–89.)

Opetussuunnitelman laatiminen, siihen tutustuminen, omaksuminen ja sisäistäminen edellyttävät opetussuunnitelman arvojen ja opettajan arvomaailman kohtaamista. Yleensä tässä prosessissa ei ilmene ongelmia, mutta jokainen opettaja tulkitsee tavoitetaustan oman viitekehýksensä kautta. Tällöin mukaan tulee painotuksia, valintoja ja sivuutuksia, jotka ovat opettajan toiminnan persoonallisuuden merkki. Kun tähän liitetään opetustilanteen muut tekijät, saadaan lopputuloksena opettajapersonallisuus, jolla on oma tapansa tulkita

opetustilanne. Opetussuunnitelma tulee opetustapahtumaan pääasiassa opettajan kautta. Opettajan toiminnassa on erityistä se, että tapahtumat ja tilanteet vaihtuvat nopeasti ja opetustilanteen aikana opettaja tekee runsaasti erilaisia päätöksiä. Päätöksen teko tällaisissa tilanteissa on Kansanen (2004, 91) mukaan opettajan pedagogista ajattelua. Jyrhämän (2002, 18–19) mukaan pedagoginen ajattelu ilmenee toisaalta opettajan toiminnan kautta ja toisaalta sen välityksellä, mitä ja miten opettaja kertoo työstään ja miten perustelee ratkaisujaan.

Pedagoginen ajattelu kohdistuu opetus - opiskelu- oppimisprosessin kokonaisuuteen tai sen osatekijöihin ja siinä korostuu opetustapahtuman tavoitteellisuus ja vuorovaikutus. (Kansanen 2004, 87–91; Jyrhämä, 2002, 18–19.) Seuraavassa kuviossa (kuvio 3) on esitetty opettajan päätöksen tekemalli eli pedagogisen ajattelun malli Kansanen (1996, 46) mukaan.

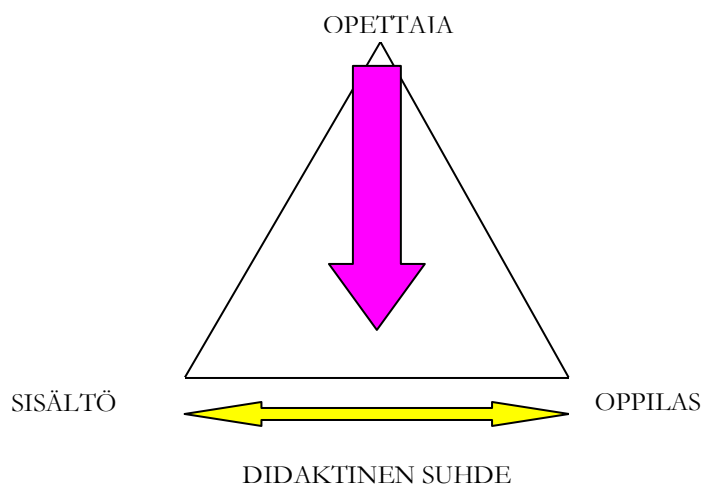
Kuvio 3. Opettajan päätöksen tekemalli (Kansanen 1996, 46)

Opetus – opiskelu – oppimisprosessin perussuhteet sijoittuvat opettajan, oppilaan ja oppisisällön väliseen didaktiseen kolmioon. Didaktista kolmiota on käytetty opetuksen tutkimuksen kirjallisuudessa havainnollistamaan opettajan ja oppilaan välistä suhdetta ja toimintaa. Didaktisessa kolmiossa kaikki kolme kulmaa, opettaja-oppilas-sisältö, ovat samanarvoisia. Painotus tutkimukseen saadaan ottamalla jokin kulma lähtökohdaksi ja tarkastelemalla perustekijöiden suhteita. Jokainen lähtökohdista muodostaa oman tutkimusalueensa ja sitä kautta yhteydet lähitieteisiin.

Opetustapahtuman kannalta tärkein näkökulma on, että kokonaisuus toimii (Kansanen 2004,70). Kun painopiste tarkastelussa vieään sisältöön, paljastuu oppilaan suhde opiskelun

ja oppimisen suhteen. Opettajan suhde sisältöön osoittaa opettajan sisällöllisen asiantuntemuksen ja aihehallinnan.

Silloin kuin painopiste on opettajan ja oppilaan välisessä suhteessa, voidaan puhua pedagogisesta suhteesta, jonka välityksellä opettaja ohjaa oppilaita. Tämä kaikki on valmistelua opetustapahtuman ymmärtämiseksi. Kun kolmiota tarkastellaan painottamalla oppilaan suhdetta oppisisältöön, puhutaan didaktisesta suhteesta (kuvio 4). Opettajan tehtävänä on edistää opiskelua mutta olennaista on, että oppiminen ja opetuksen seuraukset syntyvät oppilaan omasta toimesta. Opetussuunnitelma ja oppimistavoitteet antavat sisällön opettajan toimintaan ja koko opetustapahtumaan. Oppilas opiskelee opettajan kanssa pedagogisessa suhteessa. Kun opettajalla on oppilaaseen kontakti ja hän alkaa ohjaamaan oppilaan toimintaa opetussuunnitelman suuntaisesti, syntyy heidän välilleen didaktinen suhde. (Kansanen & Meri 1999, 113, Kansanen 2004, 68–81; Mussaari 2009, 3-6.)

Kuvio 4. Didaktinen suhde didaktisessa kolmiossa (Kansanen & Meri, 1999)

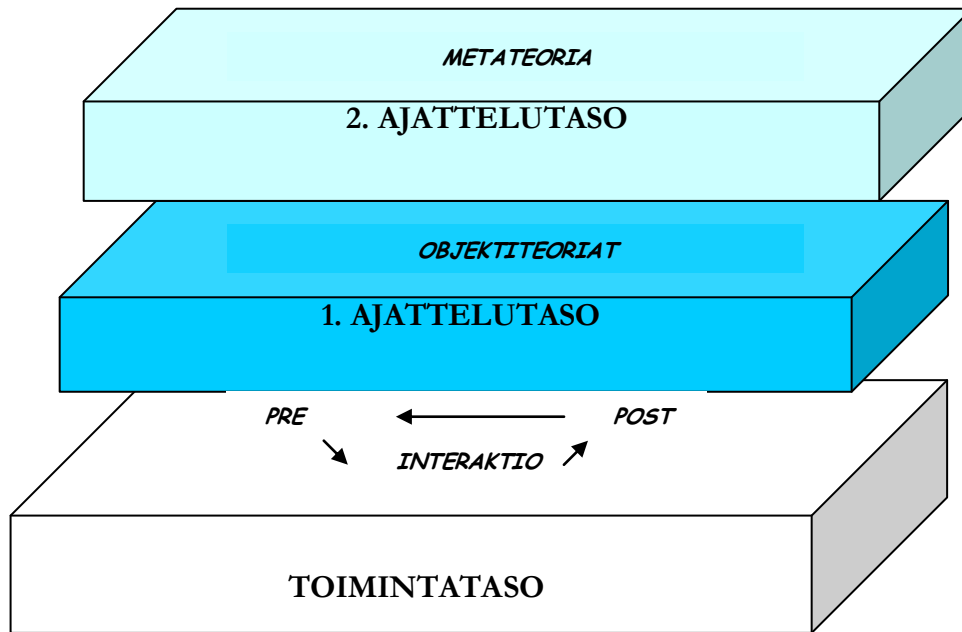
3.2 Pedagogisen ajattelun tasot

Kansanen (2004, 97) on laatinut Eckard Könignin (1975, teoksessa Kansanen 2004, 97) ajatteluun perustuen opettajan pedagogisen ajattelun tasomallin (kuvio 5). Sen avulla kuvataan opetustapahtuman vaiheita, opetuksen teoretisointia ja kasvatuksen metateoreettisia kysymyksiä.

(Kansanen 2004, 97.)

Alimmalla toimintatasolla tarkastellaan opetustapahtumaa ja siihen kuuluvaa suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Opetusprosessi etenee toisiaan seuraavissa sykleissä. Suunnittelu tarkoittaa toimintaa, jossa opettaja etukäteen (pre) pohtii opetuksen tavoitteita, opiskelijoiden tietoperustaa, valitsee oppisisältöjä, opetusmenetelmiä ja materiaaleja, joita käyttää opetustapahtuman aikana. Opettajan ratkaisut perustuvat opetettavan aiheen osaamisen tasoon ja opettamisen perustaitojen ja kokemuksen varaan tilannekohtaisesti. Toteutus eli interaktio on opetustapahtuman keskeinen osa. Interaktion aikana opettajan ja opiskelijoiden välinen vuorovaikutus ilmenee monimuotoisena. Opetustapahtuman toteutuksen aikana ja sen jälkeiseen aikaan (post) liittyy erilaisia oppimistapahtuman ja oppimistulosten arviointeja. Näiden arviointien jälkeen seuraa tarvittaessa opetussuunnitelman uudelleen kehittäminen. Suuri osa opettajan työstä ja päätöksistä tapahtuu ennen ja jälkeen interaktion. Opettajan jokapäiväinen opetustyö on toimintatason toimintaa. (Kansanen 2004, 96–98; Mussaari 2009, 1-2; Wilska-Pekonen 2001, 78–79.)

Ensimmäiselle ajattelutasolle kuuluvat niin sanotut objektiteoriat. Tämä taso kuvaa sellaista ajattelua, jossa opettaja tarkastelee opetuksen käytäntöjään eli toimintatasoa kasvatustieteen teoreettisiin malleihin. Opettajalla on tutkiva asenne omaa toimintaansa kohtaan. Tämä edellyttää oppiaineen käsitteiden ja didaktisten teorioiden asiantuntemusta ja sisältöjen kriittistä arviointia. Opettaja voi soveltaa ajattelussaan myös omaa kokemuksen kautta sisäistynyttä opetusteoriaansa ja arvioida sitä kriittisesti. Näin opettaja rakentaa sekä toiminnastaan että kyseessä olevista ilmiöistä malleja eli objektiteorioita. Samasta aiheesta on mahdollista rakentaa useita vaihtoehtoisia objektiteorioita, joita opettaja käyttää opetuksessa tilannekohtaisesti. Ideana on edetä käytännöstä teoretisoinnin kautta takaisin käytäntöön. Tällä ajatteluntasolla toimiminen vaatii opettajalta sekä opetusaineen alakohdista, että kasvatustieteellistä aineenhallintaa. (Kansanen 2004, 96–98; Mussaari 2009 1-2; Wilska-Pekonen 2001, 78–79.)

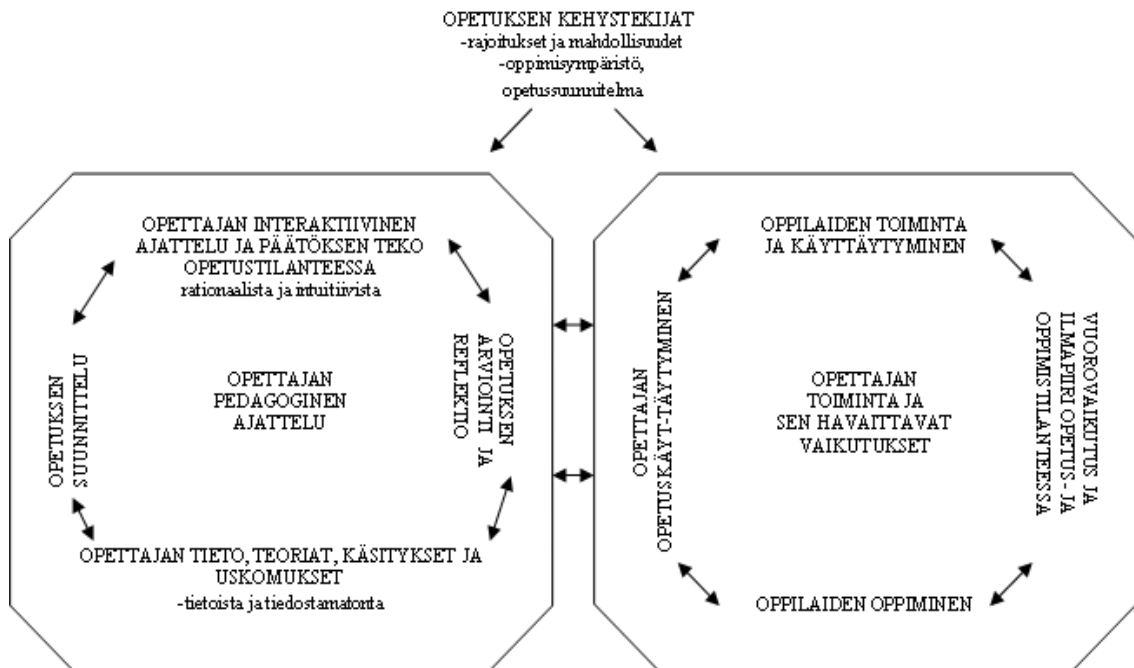

Kuvio 5. Ajattelun pedagogiset tasot (Kansanen 2004, 97)

Toisella eli metateoreettisella ajattelutasolla tarkastelu kohdistetaan erilaisiin objektiteorioihin ja käytettyihin käsitteisiin. Niitä voidaan tarkastella kokonaisuutena eli metateoriana. Tällöin opettaja arvioi kriittisesti omien objektiteorioiden ratkaisuja ja laati niistä yhteenvedoja. Objektiteorioiden yhteenvedoja, kasvatuksellista arvoperustaa ja koulutuspoliittisia ratkaisuja opettaja pohtii suhteessa kokonaisuuteen toiminnantasolla. Arvojen tiedostamisen merkitys on opettajan ajattelussa kiistämätön. Kun opettaja pohtii, ovatko opetusratkaisut hyväksyttävissä ja oikeudenmukaisia, on jokaisen ratkaisun pohjalla jokin eettinen kannanotto, joka liittyy oppimiseen, vuorovaikutukseen tai johonkin kouluyhteisön kannalta keskeiseen moraaliseen kysymykseen. Itsenäisiin ratkaisuihin perustuva opettajan toiminta edellyttää myös metatasolla tapahtuvaa teoretisointia ja arvopohdintaa. Mitä useammin opettaja pohtii oman toimintansa perusteita, sitä tietoisemmaksi hän tulee arvokysymyksistä. Opetussuunnitelman tavoitteet ja opettajan omat suunnitelmat sulautuvat opettajan persoonalliseksi toimintaprosessiksi. (Kansanen 2004, 96–98; Mussaari 2009 1-2; Wilska-Pekonen 2001, 78–79.)

3.3 Opettajan pedagogisen ajattelun ja toiminnan malli

Opetustapahtuma on ilmiönä monimutkainen ja monisyinen ja sitä voidaan lähestyä useasta eri näkökulmasta (Kansanen 2004, 3). Edellä käydyt opettajan päätöksentekomalli, didaktinen kolmio ja pedagogisen ajattelun tasot voidaan sijoittaa Sanna Palomäen väitöskirjassa soveltamaan, Clarkin ja Petersonin alun perin kehittämään, opettajan pedagogisen ajattelun ja toiminnan malliin (Kuvio 6). (Palomäki 2009, 32.)

Kuvio 6. Opettajan pedagogisen ajattelun ja toiminnan malli (Palomäki 2009, 32)

Palomäen mukaan (2009, 31) opettajan pedagogisen ajattelun ja toiminnan erottaminen käytännön opetustilanteesta on keinotekoisia. Opettajan pedagogisen ajattelun perustan muodostavat opettajan henkilökohtaiset tiedot, arvot, käsitykset, uskomukset ja teoriat opettamisesta ja oppimisesta. Nämä peruslähtökohdat rakentavat pohjan opettajan toiminnalle opetustilanteessa ja ne vaikuttavat oppilaan toimintaan, oppitunnin ilmapiiriin ja oppimiseen. Tapahtumaketju on vastavuoroinen, myös oppilaan toiminnalla tai esimerkiksi motivaatitasolla on vaikutusta opettajan opetuskäyttämiseen. Kansanen mukaan opettajan ja oppilaan pedagoginen suhde on luonteeltaan vuorovaikutusta ja keskinäistä toimintaa opetustilanteessa (Kansanen 2004, 77). Opetustilanteessa opettaja joutuu tekemään nopeita päätöksiä tilanteen, tapahtumien ja aiempien kokemustensa perusteella, näin opettajan ajattelu ja päätöksenteko on opetustilanteessa hyvin tilannesidonnaista. Opettaja reflektoi omaa toimintaansa opetustilanteen aikana ja sen jälkeen. Opettajan reflektisen toiminnan tulisi liittyä

kaikkiin opetuksen vaiheisiin; suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Vain tällaisen pohdinnan seurauksena opettaja voi muuttaa toimintatapojaan ja kehittyä työssään. Opetuksen kehystekijät kuten esimerkiksi opetussuunnitelma ja oppimisympäristö vaikuttavat opettajan pedagogiseen ajatteluun ja toimintaan. Kehitystekijät voivat luoda mahdollisuuksia tai toimia rajoittavana tekijänä opetustilanteessa. (Palomäki 2009, 29–31.)

Opettajan ajattelun ja toiminnan välinen suhde ei aina ole suoraviivaista. Ketju opettajan käyttöteoriasta opetustilanteeseen ja opetuksen toteutukseen ei aina paljasta opettajan ajattelun ja toiminnan suhdetta kokonaisuudessaan. Pitkäniemen tutkimuksessa (Palomäki 2009, 31) todetaan, ettei opettaja aina toimi ihanteidensa tai käyttöteorioittensa mukaisesti opetustilanteessa. Tähän syynä voi olla esimerkiksi aikaisemmin mainitut opetuksen kehystekijät.

3.4 Ammatillisenopettajan pedagoginen ajattelu ja toiminnan malli

Liikunnanopettajan toimenkuva on yhteiskunnallisten muutosten myötä kokenut suuren muutoksen ja muutosprosessi on jatkuvaa. Aikaisemmasta urheiluperinteeseen nojaavasta liikunnan opetuksesta on tullut koko väestön terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtivaa opetustoimintaa (Laakso 2003, 21). Toimintaympäristön muutos näkyy myös ammatillisen liikunnanopettajan työssä. Ammatillisen opettajan tulee osata opetus- ja kasvatustehtävässä toimiessaan tunnistaa ja ottaa huomioon opiskelijoiden yksilöllisyys ja edistää ammatillista kasvua. Opetus- ja kasvatustehtävän ohella hänellä tulee olla vahva substanssialan osaaminen työtehtävistä sekä työelämän todellisuudesta. Aikaisemmasta eri lajien ja lajitaitojen valmentajasta on tullut alan laajojen taustatekijöiden ja kokonaisuuksien valmentaja, joka tukee opiskelijaa ammatilliseen kasvuun ja kehittymiseen. (Helakorpi 2010, 101–124.)

Liikuntapedagogiikka tutkii kasvatukseen ja opetukseen liittyviä asioita ja on perustaltaan monitieteinen ja nojautuu eri perustieteisiin. Keskeisimpiä näistä ovat ihmisen biologia, anatomia – ja fysiologia, biomekaniikka ja motoriikka, käyttäytymis- ja yhdyskuntatieteistä; psykologia, sosiaalipsykologia ja sosiologia sekä filosofia ja historia. Liikunnanopetuksen kannalta keskeiset tieteenalat ovat didaktiikka, opetussuunnitelmaoppi ja opetusmetodiikka. Liikuntapedagogiikassa on olennaista ymmärtää, että liikunta voi olla monessa erilaisessa asemassa kasvatusprosessissa. Liikuntapedagogiikan tutkimus ei näin ollen keskity pelkästään aiheisiin, ”miten liikuntaa opetetaan” tai ”miten liikuntaan kasvatetaan”, vaan se tutkii myös yleisiä kasvatusilmiöitä, joissa liikunta on mukana. Liikuntakasvatus on laajasti määriteltyinä

kaikkea sellaista toimintaa, joka tarkastelee liikuntaan liittyviä ilmiötä kasvatuksen näkökulmasta. Toinen tärkeä liikuntapedagogiikan käsite on sana liikunta. Laajasti ymmärrettyä liikunta tarkoittaa kaikkea fyysistä aktiivisuutta, johon sisältyy ainakin jonkin verran vapaaehtoisuutta. Kolmas liikuntapedagogiikan tärkeä sana on tutkia.

Liikuntapedagogiikka tutkii kasvatukseen ja opetukseen liittyviä asioita ja tuottaa siten tutkimustietoa liikuntakasvatuksen ja liikunta-alan kehittämiseksi. Kaikki edellä kuvatut asiat muodostavat ammatillisen liikunnanopettajan toimenkuvan. Hänellä tulee olla substanssi- eli ammattispesifi tietotaito ja työelämäosaaminen, hänen tulee hallita opetus-oppimisprosessi (pedagoginen osaaminen) ja hänellä on taito tutkia ja kehittää alaa sekä hänen tulee hallita verkostoituminen ja tiimityöskentely. Ammatillisen opettajan kasvatuksellisen ja opetuksellisen työnkuvan lisäksi opettajan tehtävänä on johdatella opiskelija ammatillisen ymmärtämisen lähteille ja välittää liikuntapedagogiikan ja liikunnan opettamisen laaja-alaisuus. (Helakorpi 2010, 101–124; Laakso 2003, 14–16.)

Liikuntakasvatuksen tavoitteita voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta. Suomessa 1990-luvun loppupuolella yleistyneet tarkastelutavat ovat; kasvattaa liikuntaan tai kasvattaa liikunnan avulla (Laakso 2003, 17). Liikuntaan kasvattaminen perustellaan liikunnan yhteiskunnallisin vaikutuksin, väestön fyysisen kunnon ja toimintakyvyn huolehtimisella. Kasvattaminen läpi koko elämänkaaren jatkuvaan liikunnanharrastamiseen on liikuntakasvatuksen tärkeimpiä tavoitteita. Samanaikaisesti tulee ymmärtää liikunnan motiivien monipuolisuus ja ero liikunnan yhteiskunnallisten perusteluiden ja yksilön liikuntamotiivien välillä. Joillekin sosiaalinen toiminta tai esteettisyys voi olla motiivi liikunnan harrastamiselle, ilman liikunnan fyysisiä tavoitteita.

Toinen liikuntakasvatuksen tavoitealue on liikunnan avulla kasvattaminen. Liikunnan avulla kasvattamisessa on tärkeä tiedostaa paitsi toivotut kasvatustavoitteet myös liikunnan kasvatusmahdollisuudet. Liikunta tarjoaa tilaisuuden yhdessä toimimiseen ja uusiin ihmiskontakteihin sekä ainutlaatuisen tilaisuuden pohtia oikeaa ja väärää, itsekkyyttä ja sääntöjen noudattamista. Harvassa muussa toiminnassa on yhtä paljon moraalikasvatuksen kannalta haasteellisia tilanteita kuin pelien ja leikkien yhteydessä. Liikunta toiminnallisena ja ei-verbaaliseen vuorovaikutukseen perustuvana ilmiönä, tarjoaa mahdollisuuden myös kognitiivisen oppimisen tukemiseen ja monikulttuurisen suvaitsevaisuuden lisäämiseen. (Laakso 2003, 16–21.)

Liikuntakasvatuksessa opettaminen ja oppimisen edistäminen poikkeaa muista opetusaineista oppimistavoitteiltaan ja vaatii opettajalta erilaisten oppimisteorioiden, mutta myös motoristen,

kognitiivisten ja sosiaalisten perusteiden hallintaa. Ammatillisessa liikunnanopetuksessa suunnittelu, opetus- ja oppimisympäristöt poikkeavat muusta opetuksesta. Amatillinen opettaja, tämän liikuntaan kasvattamisen ja liikunnan avulla kasvattamistehtävän lisäksi, toimii ammatti-identiteettiään rakentavan opiskelijan mentorina ja tutorina. Mentorin roolissa opettaja on neuvonantaja, jonka tehtävänä on seurata, tukea, rohkaista ja opastaa opiskelijaa työelämään ja sen haasteisiin. Tutorin roolissa opettajan päätehtävänä on auttaa oppijaa hankkimaan sellaisia tietoja ja strategioita, joita itsenäisessä ammatin opiskeluissa vaaditaan. Tämä kokonaisuus vaatii opettajalta luovuutta, joustavuutta, hyvää organisointikykyä, kykyä sietää erilaisuutta ja muutoksia sekä reflektoida omaa toimintaansa. (Helakorpi 2010, 102–124 ; Laakso 2003, 14–22; Siedentop, D.1991, 7.)

4 Kehityshankkeen tavoitteet, tutkimusmenetelmät ja toteutus

Tämän kehityshankkeen tavoitteena on

- kehittää Liikuntakeskus Pajulahden oppilaitoskohtainen liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelma (LPT 120 ov) vastaamaan valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisia tutkintokriteerejä,

sekä osatavoitteina edellä olevan prosessin avulla

- laajentaa Liikuntakeskus Pajulahden opettajien pedagogista ajattelua omasta ammattiaineen opettamisesta kokonaisvaltaiseen liikuntaneuvojan perustutkinnon oppimisprosessiin ja
- käynnistää Liikuntakeskus Pajulahden koulutuksen toimintakulttuurin muutos oppivan organisaation suuntaan.

4.1 Tutkimusmenetelmät

Hirsijärvi kirjassa *Tutki ja kirjoita* (2007) määrittelee laadullisen tutkimuksen lähtökohtaa todellisen elämän kuvaamisena. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.) Tavoitteena on, että kohdetta tutkitaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja tuloksissa pyritään saavuttamaan ilmiöiden prosessinomainen luonne. (Aaltola & Valli 2010, 18–19.)

Tapaustutkimus eli case study on yksi monista laadullisen tutkimuksen työtavoista. Se voidaan määritellä empiiriseksi eli kokemuseräiseksi tutkimukseksi. Tapaustutkimus on tutkimustapa tai tutkimusstrategia, jonka sisällä voidaan käyttää erilaisia aineistoja ja aineiston keruu menetelmiä. (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9.) Tapaustutkimusta ei kuitenkaan voi yksiselitteisesti määritellä, koska sitä voi tehdä monella tavalla ja siten se on käsitteenä hyvin monisyinen (Aaltola 2010, 190). Olennainen kysymys tapaustutkimuksessa on; mikä on tapaus?

Metsämuuronen (2006, 90) määrittelee tapauksen olevan lähes mitä vain, yksilö, ryhmä, yhteisö, sairaala, koulu. Olennaista on, että käsiteltävä aineisto muodostaa jollakin tavoin kokonaisuuden, siis tapauksen (Aaltola 2010, 190). Aineistoa voidaan kerätä monipuolisesti ja hyvin monin eri tavoin, mutta yhteistä kaikissa tapaustutkimuksissa on perusteellinen ja mahdollisimman tarkka kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Tapaustutkimus soveltuu vastaamaan

kysymyksiin miten ja miksi ja, yhteen tärkeimmistä, mitä voimme oppia tästä tapauksesta? (Laitinen, H. 1998 19–21; Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9-12; Aaltola 2010, 190–192; Metsämuuronen 2006, 90–92.)

Metsämuuronen (2004, 91) luettelee tapaustutkimuksen eduiksi muun muassa seuraavia asioita; tapaustutkimuksen aineisto on voimakkaasti totta. Se perustuu tutkittavan yksilön tai ilmiön omiin kokemuksiin, siten tapaustutkimusta voidaan pitää jalat – maassa – tutkimuksena. Tapaustutkimus sallii yleistyksen, vaikka se ei olekaan tutkimuksen itsetarkoitus.

Tapaustutkimuksen avulla voidaan huomata sosiaalisten totuuksien monimutkaisuutta ja sisäkkäisyyttä. Tuotokset muodostavat kuvailevan arkiston, josta voidaan tehdä erilaisia tulkintoja ja ne voivat antaa tukea myös vaihtoehtoisille tulkinnoille. Tapaustutkimuksen lähtökohta on usein toiminnallinen ja tuotoksia voidaan soveltaa käytännössä.

Tapaustutkimuksen raportointi on mahdollista tehdä kansanomaiseksi ja se voi palvella monenlaista lukijakuntaa. (Metsämuuronen 2004, 91.)

Tapaustutkimusta on kritisoitu ennustavuuden puutteesta ja puutteellisesta kurinalaisuudesta aineistoa kerätessä tai sitä analysoitaessa. Tieteelliseen kritiikkiin vaikuttaa usein se, millaista tietoa tietyllä tieteenalalla tarvitaan ja millaiset koulukunnat tieteenalalla ovat vallassa (Aaltola 2010, 190–191). Tapaustutkimus soveltuu hyvin opetuksen ja oppimisen tutkimukseen, jossa käytännön ongelmien kokonaisvaltainen tarkastelu ja kuvaus ovat luonnollista, eikä niitä voida pitää irrallaan tietyistä yksittäisestä tilanteesta tai tapahtumaketjusta. (Syrjälä toim. 1995, 12.)

Toimintatutkimus perustuu aina johonkin tapaukseen, joten se voidaan nähdä yhtenä tapaustutkimuksen versiona. Tavanomaisessa tapaustutkimuksessa toiminnanarviointi tapahtuu usein vasta sen jälkeen kun toiminta on tutkimuskohteessa loppunut ja tutkija kerää aineistoa ilman, että itse osallistuu tutkimuskohteen toimintaan aktiivisesti.

Toimintatutkimuksessa tutkija osallistuu kohteen toimintaan, havainnointiin sekä samalla arvioi toimintaa. Toimintatutkimuksen vahvuutena pidetään refleksisyyttä, jossa vuorottelevat suunnittelu, toiminta ja toiminnan arviointi. (Lehtonen 2007, 245–246.)

Tässä kehittämistyössä tutkimusmenetelmänä käytetään tapaustutkimuksen ja toimintatutkimuksen yhdistelmää. Koko Pajulahden opettajakunta osallistui opetussuunnitelman kehittämishankkeeseen, kehityshankkeen tekijä on liikunnanohjauksen perustutkinnosta vastaavana opettajana ja on vastuussa koko projektin suunnittelusta, organisoinnista, toteutuksesta ja raportoinnista. Hän osallistui aktiivisesti tutkimuskohteen

toimintaprosessiin. Siksi on perusteltua tässä kehityshankkeessa käyttää tapaustutkimuksen rinnalla toimintatutkimusta.

4.2 Tutkimuksen viitekehys

Tapaustutkimus lähtee usein liikkeelle aavistuksesta tai ideasta. Ideat ja aavistukset voivat tulla tutkijan omasta elinpiiristä, tieteellisistä keskusteluista, kirjallisuudesta tai vaikkapa oudoista mutta kuvaavista tapahtumista. Tutkijalla voi olla käytössään erilaisia kehyksiä, joiden selitysvoimaa hän haluaa testata. Tapaus voidaan aina sijoittaa johonkin kontekstiin, jolloin tutkimus saa rajat. Tapaus voidaan nähdä yhtenä tapauksena yleisestä ongelmasta tai ilmiöstä, mutta tapauksen käsitteellinen määrittelemine on yksi tärkeä vaihe tapauksen rajaamista. Kun tapauksen laaja merkitys selkeytyy, voidaan tapaus määritellä kuuluvaksi johonkin kategoriaan. Tällainen analyyttinen kehyksen rajaaminen tarjoaa tutkijalle tulkintakontekstin, jolla hän voi ymmärtää tutkimuskohdettaan. (Laine 2007, 19- 22.)

Laajempi viitekehys tähän työhön tulee Opetushallituksen määräyksestä päivittää liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet. Opetushallitus uudisti vuosina 2006–2010 kaikkien ammatillisten perustutkintojen perusteet. Tarkistetut perusteet koskevat sekä ammatillista peruskoulutusta että näyttötutkintoja. Tavoitteena oli, että koulutuksen järjestäjät ja tutkintotoimikunnat voivat ottaa käyttöön perusteiden mukaisesti tarkistetut opetussuunnitelmat viimeistään 1.8.2010 alkavissa koulutuksissa. Tällöin koulutuksen järjestäjien opetussuunnitelmatyö ja tutkintotoimikuntien valmistelevat toimenpiteet ajoittuivat pääosin vuosille 2008–2009. (Opetushallitus.) Liikunnanohjauksen perustutkinnon uudistamistyö alkoi viimeisten tutkintouudistusalojen ryhmässä. Valtakunnallinen uudistamistyöryhmä aloitti työnsä 5.-6.11.2008 Liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden uudistamistyön aloitusseminaarilla Vierumäen urheiluopistoilla. Kaikista yhdeksästä urheiluopistosta, joissa liikunnanohjauksen perustutkintoa järjestetään, oli edustus tässä työryhmässä. Pajulahdesta edustajina oli nuorisoasteen liikunnanohjauksen perustutkinnon vastuuopettaja ja oppisopimuskoulutuksesta vastaava opettaja. Valtakunnallinen työryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Lisäksi työryhmä jakautui alakohtaisiin työryhmiin, jotka tekivät omat tutkinnon osaan liittyvät muutokset ja päivitykset omilla opistoillaan. Yhteyden pito tapahtui sähköpostitse.

Tapauksesta itsestään lähtevä suppeampi viitekehys syntyi tutkijan omasta kokemuksesta ja ideasta. Edellinen liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteet on tullut voimaan vuonna

2001. Samaan aikaan päivitettiin myös Liikuntakeskus Pajulahden opistokohtainen opetussuunnitelma. Silloinen opetussuunnitelman päivittäjä teki päivitustyön yksin ja monelle opettajalle opetussuunnitelma on jäänyt kaukaiseksi ohjeistukseksi omaan työhönsä. Uusien opettajien työnohjaus on myös ollut näinä vuosina haasteellista. Viime vuosina liikunta-alan työelämä on muuttunut paljon ja sen kautta liikunta-alan ammatillisen opettajan toimenkuva on kokenut muutoksia. Esimerkkinä voidaan mainita ammattitaidon näyttöjen mukaantulo opetussuunnitelmiin ja opiskelijan arviointiin. Näyttöjen ohjeistus, ohjaaminen ja järjestäminen sekä työelämälähtöinen opetus ovat muuttaneet opettajan toimenkuvan oman lajinsa tai aineensa asiantuntijasta, kokonaisvaltaisen näkemyksen omaavaksi työelämän ohjaajaksi liikuntaneuvojakoulutuksessa. Tästä lähtökohdasta syntyi idea; uusi opetussuunnitelman päivitustyö antoi mahdollisuuden ottaa koko työyhteisö mukaan kehittämään omaa työtään ja toiminta ympäristöään.

4.3 Aineiston keruu

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston keruu ja aineiston käsittely kietoutuvat yhteen ja alustavaa tulkintaa tehdään jo aineistoa kootessa. Aineiston keruun yhteydessä suoritettu alustava analyysi voi tutkimuksen jatkuessa antaa uutta suuntaa aineiston keruulle, mutta se voi myös rajata tutkimuksen kohdejoukkoa ja toisinaan jopa vaikuttaa tehtävän asetteluun. (Aaltola & Valli 2010, 18–19.)

Laadullisessa tutkimuksessa voidaan liikkeelle lähteä ”puhtaalta pöydältä”, ilman ennakoasettamuksia tai määritelmiä, tällöin voidaan puhua laadullisen tutkimuksen hypoteesittomuudesta. Tämän tutkimussuunnan yhteydessä puhutaan usein aineistolähtöisestä analyysistä, joka tarkoittaa teorian rakentamista empiirisestä eli konkreettisesta aineistosta lähtien, ikään kuin alhaalta ylöspäin. Koska laadullisen tutkimuksen aineisto ei koskaan lopu (Eskola 2005, 19) on tärkeää pohtia aineiston rajausta, jotta sen analysoinnista tulee mielekästä ja järkevää. Tutkijan on hyvä pohtia myös aineiston sisäistä ja ulkoista luotettavuutta. Aineiston sisäisellä luotettavuudella tarkoitetaan, miten hyvin kerätty aineisto kuvaa tutkittavaa asiaa ja ilmiötä. Ulkoinen luotettavuus tarkoittaa, kuinka hyvin koottujen aineistojen pohjalta voidaan tehdä yleisiä päätelmiä. Tutkijan tulee muistaa aineistoa kerätessään, että jos aineiston sisäinen luotettavuus jää huonoksi, ei ulkoisella luotettavuudella ole enää suurta merkitystä. (Aaltola 2010, 17–23; Eskola 2005, 13–22; Hirsijärvi 2007, 156–157.)

Tässä kehityshankkeessa aihe rajataan liikunnanohjauksen perustutkinnon alakohtaisen tutkinnon osan opetussuunnitelman uudistamistyöhön Liikuntakeskus Pajulahdessa. Opetussuunnitelman yhteisen osan määräykset ja ohjeistus tulee Opetushallitukselta, siihen koulutuksenjärjestäjä pystyy vain vähän itse vaikuttamaan. Alakohtaiseen tutkinnon osan sisältöön koulutuksenjärjestäjä pystyy vaikuttamaan. Valtakunnalliset tutkinnon perusteet antavat koulutuksenjärjestäjälle raamit, jossa toimia. Opetuksen sisällön ja toteutuksen voi koulutuksenjärjestäjä itse suunnitella ja toteuttaa.

Aineiston kerääminen tähän tutkimukseen on tehty 1.12.2009- 16.8.2010 välisenä aikana. Aineisto on kerätty osallistuvan havainnoinnin menetelmin. Kehityshankkeen tekijän rooli on ollut ryhmän toimintaan osallistuva ryhmän jäsen. Aineisto on kerätty videoimalla yhteisiä kokoontumisia, kaikki tuotokset ja dokumentit on säilytetty; fläppitaulumuistiot, sähköpostiviestit, kokoontumiskerroista on pidetty muistiota sekä tutkija on pitänyt oma havaintopäiväkirja.

4.4 Tutkimuksen eettiset kysymykset

Tutkimuksen eettisten kysymysten tunnistaminen on osa hyvää laadullista tutkimusta. Tutkimuksen eettisiä ongelmakohtia on useita, eikä aukotonta säännöstöä ole olemassa. Tutkijan on hyvä kiinnittää huomioita ainakin seuraaviin eettisiin seikkoihin;

- Tutkimuslupaan liittyvät kysymykset, lupa tutkimukselle saadaan viranomaisilta sekä tutkittavalta itseltään.
- Tutkimusaineistoon liittyvät eettiset ongelmat, esimerkiksi salaa nauhoittaminen.
- Tutkimuskohteen hyväksikäyttö, esimerkiksi tutkijan omaa uraa hyödyntävät tutkimukset.
- Tutkijan osallistuminen tutkimukseen ja mikä on hänen vaikutus tutkimusyhteisöön.
- Tutkimuksesta tiedottaminen, esimerkiksi miten tieteellisessä raportoinnissa tutkittavan anonymiteetin suojaaminen toteutuu. (Eskola 2005, 52–54.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan arvot ja uskomukset muokkaavat tutkimuksen ilmiöiden ymmärtämisessä, siksi objektiivisuus perinteisessä mielessä ei toteudu laadullisessa tutkimuksessa. Objektiivisuus syntyy subjektiivisuuden tiedostamisesta ja tunnistamisesta ja tutkimuksen luotettavuuden kannalta se on tärkeä ja ideaali tavoite. (Eskola & Suoranta 2005, 17- 18.) Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein pieniin määriin tapauksia tai esimerkiksi tapaustutkimuksessa voidaan tutkia vain yhtä tapausta. Aineiston tieteellisyyden kriteerinä ei

ole määrä vaan laatu ja kuinka perusteellisesti ja analyttisesti aineistoa on käsitelty. (Aaltola 2010, 19; Eskola 2005, 15.) Yleisesti voidaan todeta, että laadullisessa tutkimuksessa pyrkimyksenä on löytää ja paljastaa tosiasioita, kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Aineiston avulla tutkijakin voi löytää uusia näkökulmia ja oppia uutta tutkimusta tehdessään. (Aaltola 2010, 17–23; Eskola 2005, 13–22; Hirsijärvi 2007, 156–157.)

Tässä kehityshankkeessa eettiset kysymykset on pyritty huomioimaan heti tutkimuksen alussa. Tämän toimintatutkimuksen tavoitteena on yhteisen työkalun, opetussuunnitelman päivittäminen, yhdessä koko työyhteisön kesken ja sen avulla kehittää jokaisen työyhteisön jäsenen ammattitaitoa ja käynnistää työyhteisön toimintakulttuurin muutos. Kaikki opetussuunnitelman uudistamistyöhön osallistuneet ovat olleet tietoisia, että tämä työ on kehityshanketyö ylemmän ammattikorkeakoulun tutkintoon liittyen. Kuvauslupa on pyydetty kaikilta osallistujilta yhteisten seminaaripäivien videoinneista. Kaikilla on ollut tieto siitä, että kaikki tuotokset, joita yhteisissä tapaamisissa tai muualla ryhmätöissä syntyy, tullaan käyttämään aineistona tässä kehityshankkeessa. Tulokset pyritään raportoimaan niin, ettei kenenkään osallistujan anonymiteettisuoja rikkoonnu. Osallistujat ja työtoverit lukiessaan voivat pystyä tunnistamaan henkilöitä, mutta raportointi tehdään nimettöminä osallistujina.

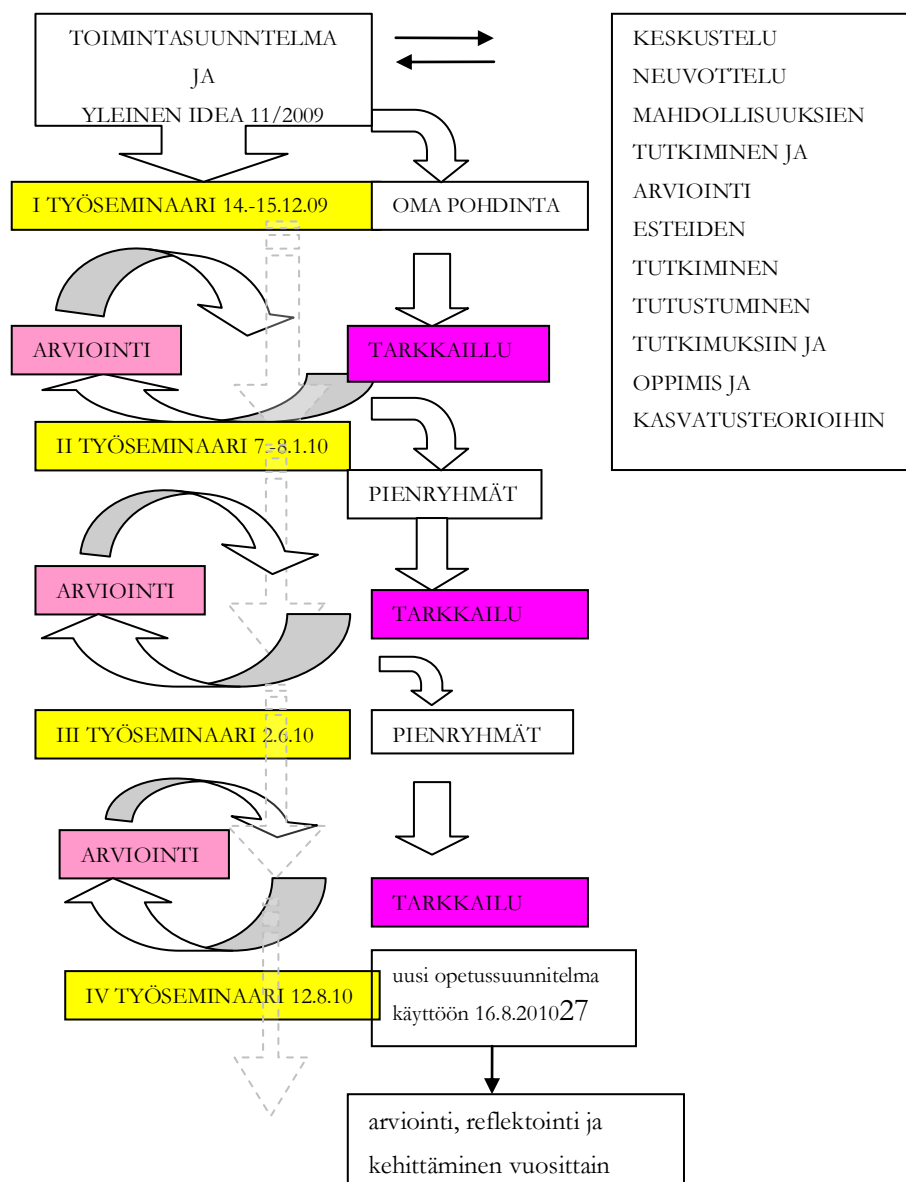
Tiivis osallistuminen tutkittavan prosessin kulkuun aiheuttaa välttämättä sen, että tutkija vaikuttaa tapahtumiin. Tämä vaikeuttaa tutkimusprosessin arvioimista ja analysoimista, tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että tutkija reflektoi omaa rooliaan ja toimintaansa koko tutkimusprosessin ajan.

4.5 Kehityshankkeen toteutus

Kehityshankkeen toteutusta voidaan luonnehtia toimintatutkimukseksi, koska tutkimus eteni vaiheittaisena prosessina ja siinä edettiin yhteisten tapaamisten ja keskusteluiden kautta, pienryhmätyöskentelyyn, tuotosten arviointiin ja kehittyneeseen suunnitelmaan. Kuviossa 7 on alun perin Kemmisin (1988) luomasta toimintatutkimuksen vaihemallista tähän tutkimukseen mukailtu kehityshankkeen toimintavaiheet.

Toimintatutkimus saa alkunsa usein jostakin käytännön ongelmasta (Syrjälä 1995, 31). Tämän tutkimuksen yhtenä alkuunpanijana oli Opetushallituksen määräys uudistaa vuosina 2006–2010 kaikkien ammatillisten perustutkintojen perusteet. Liikunnanohjauksen opetussuunnitelman perusteiden uudistamistyöryhmä aloitti työnsä 5.-6.11.2008

aloitusseminaarilla Vierumäen urheiluopistolla. Valtakunnallinen työryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Lisäksi työryhmä jakautui alakohtaisiin työryhmiin, jotka tekivät omaan tutkinnon osaan liittyvät muutokset ja päivitykset. Aloitusseminaarin jälkeen Pajulahden edustajat pohtivat toimintamallia, jolla opetussuunnitelman opistokohtainen päivitystyö käynnistettäisiin Pajulahdessa. Jo muutamia vuosia opettajakunta Pajulahdessa oli keskustellut opetussuunnitelmasta ja siihen liittyvistä ongelmista. Yleisenä ongelmana pidettiin sitä, ettei kukaan oikein tiennyt mitä toinen opettaja opettaa kursseillaan. Tässä seurasi lisää kysymyksiä; miten varmistettaisiin, että kaikki tarvittava tulee opetettua ja toisaalta miten varmennettaisiin, ettei opetuksessa ollut päällekkäisyyksiä tai joitain asioita jäisi kokonaan käsittelemättä. Usealla opettajalla oli kiinnostusta kehittää omaa työtänsä, mutta myös Pajulahden koulutuksen yhteisiä toimintamalleja. Kehityshankkeen tekijän kannalta tärkein innostaja tutkimukselle oli erään kollegan kommentti; *”voitban sinä yrittää tehdä opetussuunnitelmaa porukalla, mutta loppujen lopuksi yksin sinä teet sen kuitenkin.”* Tutkijan omat käsitykset ja arvot tukevat yhdessä tekemistä ja oppimista, jossa jokainen opettaja on tärkeä lenkki ja oman alansa asiantuntija opetussuunnitelmaa tehdessä, joten tutkija otti kollegan haasteen vastaan. Tutkija esitteli toimintaidean ja alustavan suunnitelman Pajulahden rehtorille marraskuussa 2009, joka antoi lopullisen luvan hankkeeseen ja opetussuunnitelman uudistamistyön käynnistämiseksi. (Liite 1)

Kuvio 7. Toimintatutkimuksen vaiheet, mukailtu Kemmisin (1988) esittämästä kaaviosta
Idea ja toimintamalli täsmentyivät kuvion 7 mallin mukaiseksi tutkimuksen kuluessa ja jokaiselle työseminaarikerralle täsmentyi omat tavoitteensa. Yhteisten kokoontumisien ajankohta suunniteltiin siten, ettei kellään opettajalla ollut kyseisinä päivinä opetusta ja kaikille osallistuminen oli työtehtävä.

4.5.1 I Työseminaari Pajulahti

Ensimmäinen työseminaari järjestettiin Pajulahdessa 14.–15.12.2009. Päivien ohjelma on liitteessä 2. Päivien toimintaan osallistui kymmenen kolmestatoista Pajulahden opettajasta. Kolme opettajaa oli poissa. Yksi opettajista oli osa-aikaeläkkeellä, toinen vuosilomalla ja kolmas äitiyslomalla. Äitiyslomalla oleva opettaja sai oman jaksamisensa mukaan osallistua tapahtumaan. Lopulta hän osallistui toimintaan, suunnitteluun ja keskusteluihin sähköpostitse koko toimintaprosessin ajan.

Kahden päivän kokonaistavoitteena oli tutustuttaa opettajat uuteen liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelmaan, jonka opetushallituksen pääjohtaja oli alustavasti hyväksynyt 25.11.2009. Muina tavoitteina oli saada raamit opistokohtaiseen opetussuunnitelmaan, herättää opettajien ajatustoiminta uuteen opetussuunnitelmaan sekä avata keskustelua siitä, miten opetussuunnitelmaa lähdettäisiin rakentamaan.

Ensimmäinen päivä kului liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden muutokset esitellen. Keskeisimmät uudistukset opetussuunnitelmaan ovat:

- Opintokokonaisuuden tilalla käytetään termiä *tutkinnon osa*. Nämä tutkinnon osat ovat nimetty työelämän toimintakokonaisuuksiksi ja niiden tulee kuvata toimintaa. Näin esimerkiksi liikunta ei voi olla tutkinnon osan nimi. Pakollisten ammatillisten opintojen osaaminen on kuvattu liitteessä 3.
- Liikuntataidot ja -tiedot on jaettu kaikkien pakollisten tutkinnon osien kesken ja tavoitteena on oppia liikuntalajeja ja -muotoja entistä enemmän kyseisen tutkinnon osan näkökulmasta.

- Vuorovaikutusta ja asiakaspalveluosaamista on lisätty kaikkiin tutkinnon osiin ja työturvallisuus osaaminen on koko opetussuunnitelmassa läpileikkaavana teemana.
- Uusi opetussuunnitelma lisää valinnan mahdollisuuksia. Kaikille valinnaisten tutkinnon osien määrä lisääntyy neljästä seitsemään. Uudessa opetussuunnitelmassa on myös mahdollista opiskella tutkinnon osittain, sisällyttää tutkinnon osia muista tutkinnoista sekä laajentaa tutkintoa yli 120 opintoviikon.
- Uudessa opetussuunnitelmassa arviointi muuttuu kolmiportaiseksi; tyydyttävä 1, hyvä 2 ja kiitettävä 3. Opetussuunnitelmassa on arviointikriteerit jokaiselle portaalle.

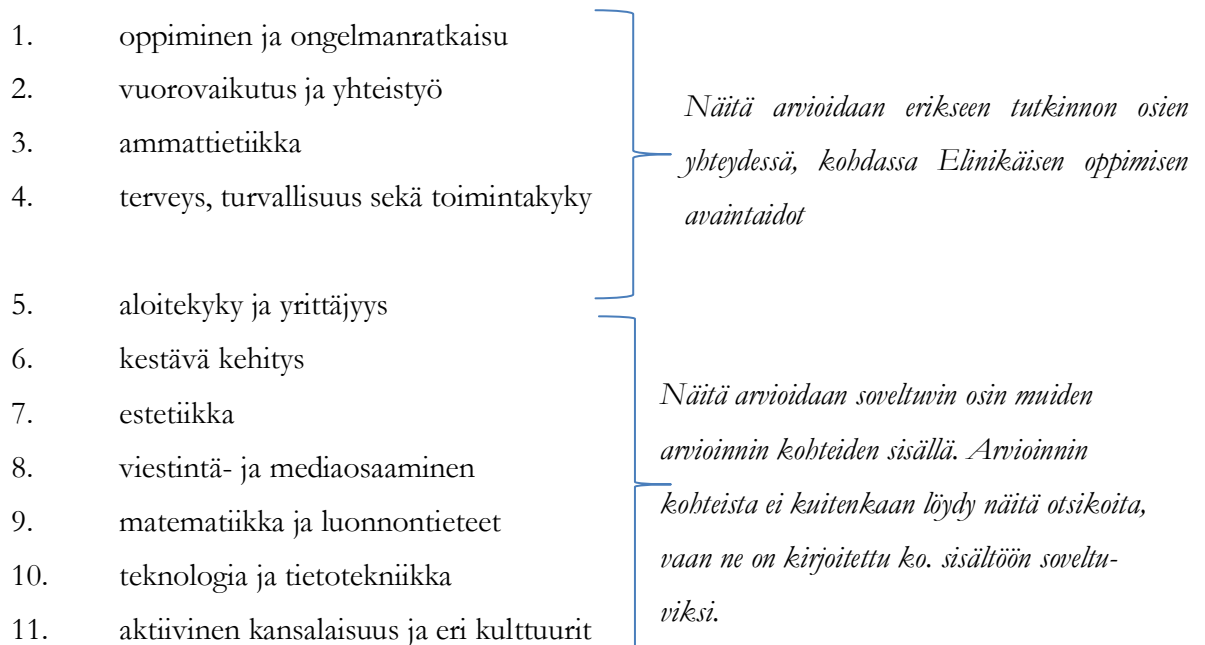
Kuvio 8. Liikunnanohjauksen perustutkinnon muodostuminen (Opetushallitus 2010)

- Näyttö on ensisijainen arviointimenetelmä, jota täydennetään tarvittaessa muulla arvioinnilla. Tutkinnon perusteissa kerrotaan (liite 3), mitä vähintään on näytettävä. Liikunnanohjauksen perusteissa linja on, että kaikki ammattitaito

näytetään näytöllä, mutta kuitenkin muulla arvioinnilla voidaan näyttöä täydentää.

- Kaikille pakollisissa tutkinnon osissa on sisällä yhteensä 5 opintoviikkoa yrittäjyyttä.

Kuviossa 8 on kuvattu uuden opetussuunnitelman rakenne ja tutkinnon osien muodostuminen. Uudessa opetussuunnitelmassa kaikille aloille on nimetty 11 elinikäisen oppimisen avaintaitoa (kuvio 9), jotka ovat oppiminen ja ongelman ratkaisu, vuorovaikutus ja yhteistyö, ammattietikka, terveys, turvallisuus ja toimintakyky, aloitekyky ja yrittäjyys, kestäväkehitys, estetiikka, viestintä ja mediaosaaminen, matematiikka ja luonnontieteet, teknologia ja tietotekniikka ja aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit. Jokaisessa tutkinnon osassa neljää näistä avaintaidoista arvioidaan erikseen ja loput seitsemän soveltuviin kohdissa

Kuvio 9. Opetussuunnitelman perusteiden elinikäiset oppimisen avaintaidot (Opetushallitus 2010)

Opetussuunnitelman muutokset herättivät opettajien keskuudessa paljon keskustelua ja pohdintaa, siitä mitä ja miten Pajulahdessa pystytään kaikkiin muutoksiin reagoimaan. Toisena seminaaripäivänä keskityttiin pakollisten ammatillisten opintojen (liite 3) osaamissisältöihin ja arviointiin. Kolmelle tietokoneelle oli avattu jokaisen pakollisen ammatillisen tutkinnon osan osaamiskuvaukset ja arviointikriteerit. Opettajat jakautuivat vapaasti kolmeen ryhmään. Ryhmät kiersivät jokaisella kolmella koneella ja kirjoittivat koneelle

ajatuksiaan, ideoitaan ja kommenttejaan. Jokaiselle ryhmälle oli varattu noin yksi tunti aikaa yhtä tutkinnon osaa kohti. Tutkija kiersi ryhmissä ryhmätyön aikana kuunnellen ja keskustellen ryhmäläisten kanssa. Ryhmätoiminta oli aktiivista ja työntäyteistä. Alun perin tutkija oli ajatellut tunnin olevan liian pitkä aika yhdelle pisteelle, mutta loppujen lopuksi aika uhkasi loppua kaikilla ryhmillä kesken. Iltapäivän päätteeksi käytiin ryhmien tuotokset yhdessä läpi sekä ”kotiläksyksi” joululomalle sovittiin pohtia henkilökohtaisella tasolla (kuvio 7). Pajulahden koulutuksen arvopohjaa, oppimiskäsitystä ja opetuksen punaista lankaa sekä jokaisen omaa ideaa siitä, miten opetussuunnitelman tavoitteisiin Pajulahdessa päästäisiin.

4.5.2 II Työseminaari Aulanko

Toinen työseminaari järjestettiin Hämeenlinnassa 7.-8.1.2010. Ajankohta oli suunniteltu joululomien jälkeen ja ennen kevät lukukauden alkamista, jotta kaikilla opettajilla oli mahdollisuus osallistua tapahtumaan. Työseminaari järjestettiin tarkoituksella muualla kuin Pajulahdessa. Tavoitteena oli suunnittelutyön lisäksi viettää opettajien kanssa aikaa yhdessä, liikkuen ja vapaasti seurustellen. Työpaikan ulkopuolella häiriötekijät suunnittelutyöhön on myös minimoitu. Pajulahden opettajista päiviin osallistui samat opettajat, jotka osallistuivat joulukuun tapahtumaan. Poissaolijoina olivat samat opettajat, jotka puuttuivat joulukuun kokoontumisesta. Liitteessä 4 on Hämeenlinnan tapahtuman ohjelma.

Tämän tapahtuman tavoitteena oli saada vastaukset kysymyksiin; mitkä ovat Pajulahden koulutuksen arvopohja, oppimiskäsitys ja opetuksen punainen lanka sekä millaisia liikuntaneuvojia Pajulahdesta valmistuu? Opettajat olivat saaneet pohtia asiaa joululoman aikana. Kaikkien ajatukset koottiin fläppitauluille ja niistä koottiin Pajulahden koulutuksen arvopohja, oppimiskäsitys, ”opetuksen punainen lanka” sekä Pajulahdesta valmistuneen liikuntaneuvojan profiili.

Tavoitteena oli myös rakentaa opetussuunnitelman ensimmäinen runko, jossa tutkintojen osiin sijoitettaisiin opetettavia asioita ja kursseja. Tämän jälkeen oli mahdollista jakaa opettajat työryhmiin, jotka vastuuopettajien johdolla kevään 2010 aikana jatkaisivat suunnittelutyötä. Opetussuunnitelman suunnitteluun lähestymiskulmia oli kaksi; suunnittelutyö tutkinnon osien sisältöjen ja opetettavien aineiden näkökulmasta tai ammattitaidon osoittamistavan eli näytön näkökulmasta. Tämän näkökulman valinta vaikutti siihen miten seuraavaa ryhmätyötä lähdettiin työstämään. Näkökulmaksi valittiin yksimielisesti opetussuunnitelman suunnittelu ammattitaidon osoittamistavan eli näytön näkökulmasta.

Ryhmätyössä kolmelle tietokoneelle oli avattu kolmen pakollisen ammatillisen tutkinnon ammattitaidon osoittamistavat (näytöt) ja arviointi kriteerit sekä jokaiselle koneelle oli nimitetty vastuuopettaja. Tutkija oli jakanut ryhmät etukäteen, sillä näkemyksellä, että jokaisessa ryhmässä olisi mahdollisimman monipuolinen ammatillinen edustus. Ryhmillä oli jokaisella tietokoneella työskentelyaikaa 75 minuuttia. Tietokoneen vastuuopettaja pysyi samalla koneella koko ryhmätöiden ajan. Vastuuopettajan tehtävänä oli esitellä seuraavalle ryhmälle edellisen ryhmän ajatukset ja ideat sekä tallentaa kaikki tuotos koneelle. Tutkija kiersi ryhmissä mukana, välillä osallistujan roolissa välillä neuvonantajan roolissa.

Ryhmätyön jälkeen oli liikunnan ja Pajulahden opettajien keilailumestaruuskisojen aika. Illan aikana vapaan seurustelun yhteydessä palattiin useasti päivän ryhmätöihin – suunnittelu ja ajatusten vaihto jatkui.

Seuraavana aamuna ryhmät palasivat tietokoneille ja ryhmät valmistelivat vastuuopettajan johdolla yhteenvedon jokaisesta tutkinnon osasta esitettäväksi. Tämän jälkeen pidettiin ”patikointipalaveri”. Jokainen ryhmä lähti ulkoilemaan vapaavalintaista reittiä 45 minuutiksi ja ryhmille annettiin tehtäväksi pohtia uutta opetussuunnitelmaan liittyvää asiaa. Pohdittavat asiat olivat ryhmillä erilaiset. Ryhmä yksi pohti opiskelijavalintaa ja – ryhmää. Ryhmän tuli vastata kysymykseen, miten he kokivat peruskoulupohjaisten ja ylioppilaspuhjaisten opiskelijoiden sekaryhmän, vai tulisivatko peruskoulu- ja ylioppilasryhmien olla erikseen? Ryhmä kaksi pohti rakenne-ehdotusta lukuvuoden jaksotukseen ja ryhmä kolme alkuideaa vapaasti valittavien ammatillisten tutkinnon osien tarjontaan. Patikointipalaverin jälkeen palattiin kokoustilaan, jokainen ryhmä esitteli tehtävänsä ja oman ehdotuksensa asiaan. Toisen päivän iltapäivä kului tutkinnon osien ryhmätyötuotosten esittelyyn ryhmittäin sekä työnjakoon ja vastuuhenkilöiden valintaan jatkotyöskentelyyn. Kehityshankeen vastuuhenkilö lupasi koostaa materiaalin luettavaan muotoon ja jakaa kommentoitavaksi kaikille opettajille. Tämän työseminaarin päätösten ja tuotosten seurauksena voitiin aloittaa Pajulahden opetussuunnitelman kirjoittaminen. Opetussuunnitelman uudistamistyö jatkui keväällä 2010 vastuuopettajien johdolla pakollisten ammatillisten tutkinnon osien osalta. Vastuuopettajien tehtävänä oli olla yhteydessä jokaisen aineen tai kurssikokonaisuuden opettajaan, suunnitella tutkinnon osien kokonaisuudet aineittain sekä tehdä alustavaa kurssiajoitusta lukuvuosille. Lisäksi tehtävänä oli tehdä jokaisesta opetettavasta kurssista esittely opetussuunnitelmaan. Tästä esitteestä tuli käydä selville kunkin kurssin tavoitteet, sisältö, toteuttamistavat, arviointiperusteet sekä käytettävä oppimateriaali. Kehityshankkeen vastaavalle jäi opetussuunnitelman yhteisen osan kirjoittaminen. Vastuuopettajat sopivat kokoontuvansa säännöllisesti kevään aikana ja

tapaamisiin osallistui kehityshankkeen vastaava. Tavoitteeksi asetettiin, että opetussuunnitelma olisi kesäkuun työseminaariin valmis ja esiteltävänä opettajille.

4.5.3 III Työseminaari Pajulahti

Kolmas työseminaari pidettiin Pajulahdessa 2.6.2010. Liitteessä 5 on päivän ohjelma. Päivään osallistujia oli kahdeksan Pajulahden kolmestatoista opettajasta. Kevään aikana yksi opettaja oli jäänyt äitiyslomalle ja hänen tilalleen oli palkattu uusi opettaja. Muut poissaolijat olivat joko vuosilomalla tai työtehtävissä. Päivän vähimmäistavoitteena oli saada opetussuunnitelma siihen vaiheeseen, että tulevan syksyn opetettavat aineet olisivat tiedossa, jotta lukujärjestyksien tekeminen voitaisiin aloittaa. Vastuuopettajat esittelivät tutkinnon osien opetettavat aineet sekä opetuksen ajoitukset. Näistä käytiin yhteistä keskustelua ja tehtiin tarvittavia muutoksia. Kehityshankkeen vastaava esitteli opetussuunnitelman alustavan rungon opetuksen jaksotuksineen ja aikatauluineen. Tästä käytiin myös yleinen keskustelu ja tehtiin tarvittavia muutoksia. Päivän päätteeksi jaettiin jokaiselle opettajalle omien kurssien esittelymoniste (liite 6) täytettäväksi ja lähetettäväksi hankkeen vastaavalle. Sovittiin myös toiminta-aikataulu kesäkuulle ja päivämäärää seuraavalle tapaamiselle. Vastuuopettajat sekä hankevastaava sopivat tiiviit tapaamiset kesäkuun loppuun asti, jotta ennen kesälomia kaikki olisi valmiina. Tapaamiset pidettiin viikonvälein 11.6. ja 18.6., näissä tapaamisissa vastuuhenkilöt kävivät läpi tilanteen ja sovittiin jatkotoimenpiteistä.

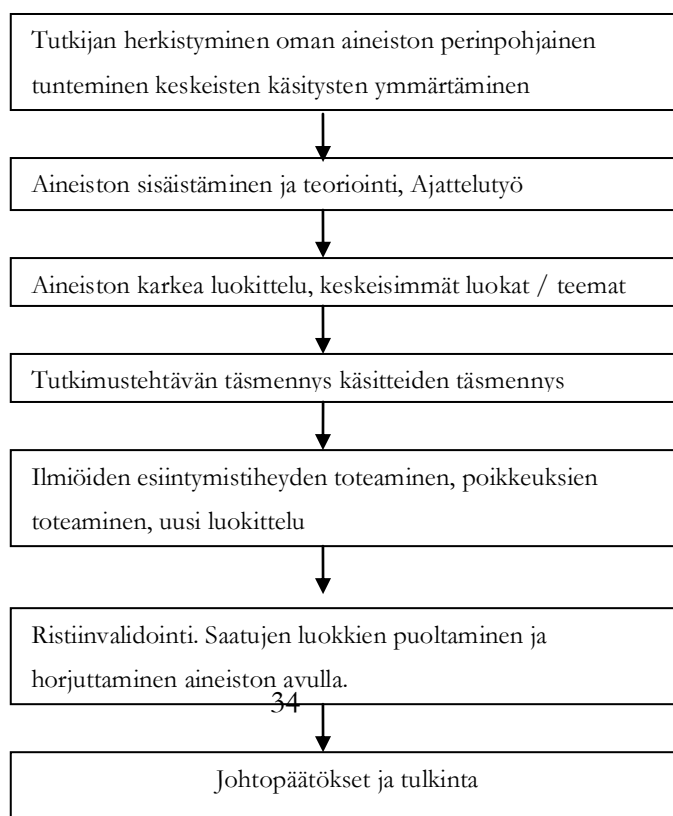
4.5.4 IV Työseminaari Pajulahti

Viimeinen työseminaari pidettiin Pajulahdessa 12.8.2010. Liitteessä 7 on päivän ohjelma. Päivään oli kutsuttu kaikki ne opettajat, jotka lukuvuoden 2010–2011 aikana tulisi Pajulahdessa opettamaan. Paikalla oli yksitoista opettajaa. Kesän aikana oli palkattu yksi uusi opettaja, joka osallistui päivään työhön perehdyttämisen muodossa ja muutama opettaja jatkoi vielä vuosilomaa. Päivän aluksi käytiin läpi opettajakunnan yhteisiä asioita, jatkavien opiskelijoiden lukujärjestyksiä ja opiskelutilannetta. Päivä jatkui uuden opetussuunnitelman tilanteen esittelyllä sekä jatkettiin keskeneräisten asioiden työstämistä. Opetussuunnitelman isojen kokonaisuuksien vastuunjako ja opetusjärjestelyt olivat ryhmätöiden aiheena. Tutkinnon osien vastuuopettajat vastasivat omista aineista ja kursseista ja opettajat kokoontuivat erilaisilla kokoonpanoilla päivän aikana. Kehityshankkeen vastaava osallistui ryhmien työskentelyyn ryhmän jäsenenä sekä oli tutkijan roolissa tehden toiminnasta havaintoja. Päivä päätettiin

tilannekatsauksella sekä jatkotoimenpiteistä sopimalla. Koska opetussuunnitelmassa oli vielä keskeneräisiä asioita, päätettiin että kurssiesittelyt tulevat opetussuunnitelmaan jokaisen jakson alussa ja ne toimitetaan opintosihteerille.

4.6 Aineiston käsittely

Laadullisten tutkimusten analyysitapoja on olemassa monenlaisia ja niitä kehitellään jatkuvasti (Eskola 2005, 160). Grönfors (1982, 95) toteaa aineiston analyysin ja pohdinnan tapahtuvan osittain samanaikaisesti aineiston keruun kanssa. Ja välttämättä selvää eroa ei niiden välillä ole. Aineiston analysoinnissa Grönforsin mukaan yhdistyvät analyysi ja synteesi. Analyysissa kerätty aineisto jaetaan käsitteelliseksi osiksi ja synteessin avulla osat kootaan uudelleen tieteellisiksi johtopäätöksiksi. Tällaista toimintaa nimitetään *abstrahoinniksi*. Tutkimusaineisto järjestetään sellaiseen muotoon, että sen perusteella tehdyt johtopäätökset voidaan irrottaa yksittäisistä tapahtumista, henkilöistä tai lausahduksista ja siirtää yleiselle käsitteelliselle tai teoreettiselle tasolle. Ongelmaksi muodostuu tutkijan hyvin voimakas ennako-olettaus tutkimustuloksesta. (Grönfors, 1982, 95–97.) Syrjäläisen mukaan (1994, 90) kenttäaineiston analyysin voi nimittää laadulliseksi sisältöanalyysiksi, jossa lopullinen analyysi voidaan jakaa seuraaviin vaiheisiin:

Kuvio 10. Sisällön analyysin vaiheet Syrjäläisen (1994) mukaan

Tässä hankkeessa koottiin kaikki materiaali luettavaan muotoon prosessin aikana ja sen jälkeen. Prosessin aikana tutkija luki ja tutustui liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan ja koulutukseen liittyviin lakeihin, opettajan pedagogisen ajattelun kehittymisen kirjallisuuteen sekä opintojen yhteydessä tutkimusmetodologiaan ja laadullisen tutkimuksen teoriaan. Tutkimusaineiston sisäistämistä ja ajattelutyötä on tehty prosessin alusta joulukuusta 2009 asti. Tutkija on lukenut aineistoa useita kertoja kysyen kysymyksiä, mitä, miten ja miksi? Tämän aineiston lukemisen ja tutkimisen seurauksena tutkija on päätenyt analysoimaan aineistoa seuraavassa järjestyksessä. Ensin aineiston käsittelystä ja tuloksista raportoidaan konkreettiset tuotokset eli opetussuunnitelma (mitä?). Sen jälkeen aineistosta esille tulleet havainnot kuvaillaan tuloksina (miten ja miksi?). Pohdinta- luvussa tutkija vastaa kysymykseen - mitä tästä opimme. Tutkija on reflektoinut omaa toimintaansa ja analyysia koko prosessin ajan päivittäisellä ”reflektointilenkillä”, jonka aikana tutkija on antanut ajatusten soljua, antautunut tajunnan virtaan ja uusille syntyville näkökulmille ja ”ahaa-elämyksille” sekä miettinyt omien tulkintojensa objektiivisuutta.

5 Tulokset

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimustulokset eivät useinkaan ole helposti kiteytettävissä yhdeksi selkeäksi luvuksi. Tämä johtuu siitä, että laadullisen tutkimuksen tulokset ovat tutkimuksen toteutusosassa esitettyjä kuvauksia. Kuvauksissa tehdään päätelmiä ja johtopäätöksiä ja ne kootaan yhteen keskeisimmiksi tuloksiksi ja päätelmiksi. (Eskola 2005, 241–243.) Tässä luvussa esitellään ja kuvaillaan kehityshankkeen tulokset tavoitteiden mukaisessa järjestyksessä. Ensimmäisessä alaluvussa kuvataan prosessin konkreettiset tuotokset, toisessa alaluvussa kuvataan tutkijan havaintoja koko toimintaprosessista ja luvussa 6 pohditaan koko tutkimusprosessia kokonaisuutena sekä pyritään vastaamaan kysymykseen mitä tästä opimme.

5.1 Opetussuunnitelma

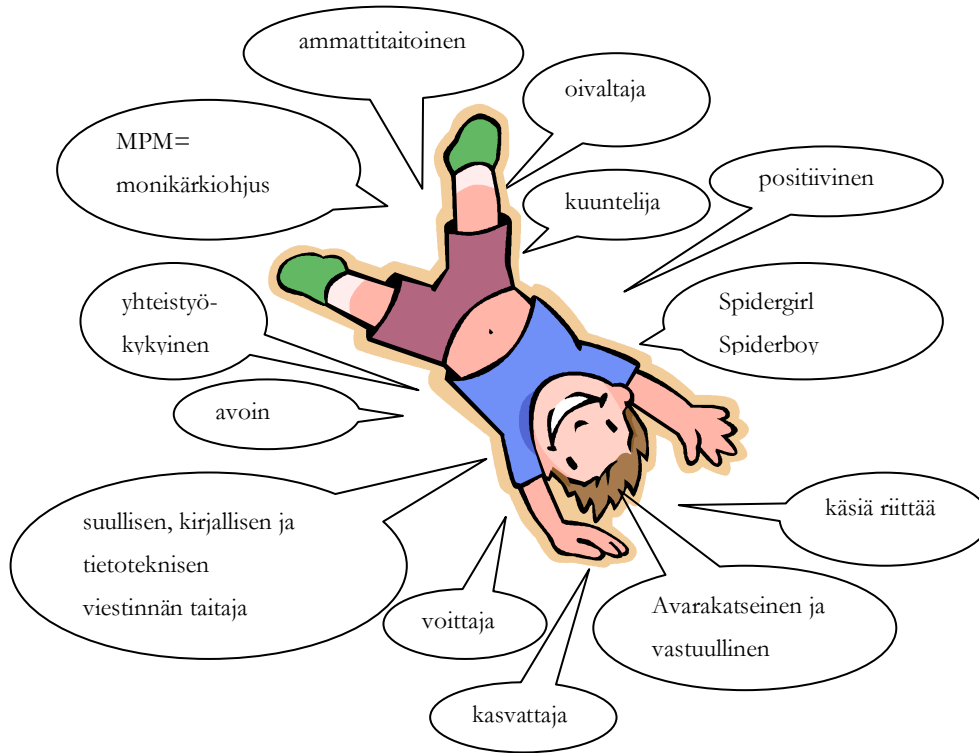
Tämän kehityshankkeen tavoitteena oli kehittää Liikuntakeskus Pajulahden oppilaitoskohtainen liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelma (LPT120 ov) vastaamaan valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisia tutkintokriteerejä. Ensimmäisen ja toisen työseminaaritapaamisten tavoitteina oli luoda Pajulahden oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman suuret raamit ja yhdessä opettajien kanssa määritellä Pajulahden koulutuksen arvopohja, oppimiskäsitys, koulutuksen punainen lanka ja miltä Pajulahdesta valmistunut liikuntaneuvoja näyttää.

Koko Liikuntakeskus Pajulahden **visio** on; *Pajulahti on vetovoimainen ja kansainvälisen tason vaatimukset täyttävä koulutus- valmennus- ja terveystuokakeskus*. Pajulahden koulutuksen arvopohjan opettajat määrittelevät seuraavasti, se noudattaa Pajulahdessa yhdessä sovittuja **arvoja**, jotka ovat: *avoimuus, joustavuus, luotettavuus, tuloksellisuus, lämminhenkisyys ja ympäristöystävällisyys*. Avoimuus, joustavuus ja luotettavuus tarkoittavat koulutuksessa

molemminpuolista sitoutumista ja yhteisesti sovittujen asioiden noudattamista. Opettajat omalla esimerkillään edistävät opiskelijoiden vastuuntunnon ja ammatti-identiteetin kehittymistä. Koulutuksessa korostuu oikeudenmukaisuus ja avoimuus kaikessa toiminnassa myös opiskelijan arvioinnissa. Koulutuksen tavoitteena on jakaa luotettavia tietoja ja taitoja, ohjata opiskelijaa hakemaan tietoa luotettavista lähteistä sekä opettaa arvioimaan tiedon oikeellisuutta ja luotettavuutta. Tuloksellisuus ei tarkoita vain euroja. Tavoitteena on kustannustehokas toiminta, jossa opiskelijat valmistuvat määräajassa ja heitä tuetaan ja ohjataan yksilöllisten tarpeiden mukaan koko opiskelujen ajan. Lämminhenkisyys tarkoittaa koulutuksessa luottamuksellisen, ihmisläheisen ilmapiirin luomista, jossa opettajat, muu henkilökunta ja opiskelijat noudattavat hyviä käytöstapoja ja toimivat vastuullisesti yksin ja yhdessä. Ympäristöystävällisyys tarkoittaa koulutuksessa toimintaa, jossa liikutaan luontoa kunnioittaen ja edistetään kestäväen kehityksen periaatteita ympäristöä säästävillä menetelmillä ja työtavoilla.

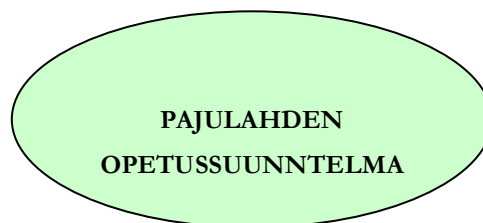
Koulutus muokkaa voimakkaasti mielikuvaa Pajulahdesta ja lisää uskottavuutta kaikilla toiminta-alueilla, siksi koulutuksen **tavoitteeksi** on asetettu: *paras suomalainen toisen asteen liikunta-alan kouluttaja valtakunnallisilla laatuksiteereillä mitattuna*. Koulutuksen **toiminta-ajatuksen** voi kiteyttää Kungfutsen mietelauseeseen ”*Kuulen ja unohdan, näen ja muistan, teen itse ja ymmärrän*”. Toiminta-ajatuksena on järjestää korkeatasoista liikunta-alan ammatillista koulutusta tarjoamalla huippu-olosuhteet ja laadukasta osaamista ja toimintaa. Koulutuksessa tuetaan opiskelijoita omien oppimistapojen ja – käsitysten löytämiseen, tekemällä oppien ja oivaltavasti ohjaten. Koulutuksessa korostuu toiminta-ajatus ”learning by doing” – tekemällä oppii.

Pajulahdesta valmistunut liikuntaneuvoja on avarakatseinen ja suvaitsevainen. Hän on oivaltava ja vastuullinen ohjaaja, joka osaa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa erilaisten ihmisten kanssa. Hänellä on hyvät suulliset ja kirjalliset viestintätaidot. Kuviossa 11 on esitetty määritelmiä, joilla opettajat luonnehtivat Pajulahdesta valmistuvan **liikuntaneuvojan profiilia**.

Kuvio 11. Pajulahdesta valmistuvan liikuntaneuvojan profiili

Opettajille ei etukäteen ehdotettu jotain tiettyä opetussuunnitelmamallia. Tavoitteena oli lähteä kehittämään opetussuunnitelmaa ”puhtaalta pöydältä”. Opetussuunnitelma rakentui opettajien yhteistoiminnan tuloksena. Pajulahden opetussuunnitelmamalli on yhdistelmä perinteistä opintojaksoperusteista mallia, mutta ammatillisen koulutuksen ammattitaidon osoittamisen näyttöön perustuva arviointi tuo mukanaan vivahteita moduuli- ja juonneperusteisesta opetussuunnitelmasta. (Kuvio 12)

OPINTOJAKSOSUUNNITELMA

- hallinnollinen opettajien työtä jäsentävä suunnitelma
- opetussisältöjen pohjalta tehty oppiaine ja alaperusteinen jäsenitys
- resurssien hallinnan perusta

MODULIMALLI

- kurssien suositeltava suoritusjärjestys
- kurssien hierarkia suhteessa toisiinsa
- suoritettavat kurssit ennen ammattiosaamisen näyttöön pääsyä

JUONNEOPETUSSUUNNITELMA

- opiskelijoiden ammatillista kasvua jäsentävä suunnitelma
- suunnitelman lähtökohtana opiskelijoiden oppimisprosessi ja sen tukeminen
- työelämä perusteisen osaamisen pohjalta tehty jäsenitys
- opiskeluteemoissa (tutkinon osissa) eri oppiaineet integroituvat
- opiskelijoiden tavoitteiden huomioiminen

Kuvio 12. Pajulahden opetussuunnitelmamalli

Hämeenlinnan työseminaarissa päätettiin patikointipalaverin ehdotukset opiskelijaryhmien valinnasta, lukukauden jaksotuksesta sekä vapaasti valittavien ammatillisten tutkinon osien tarjonnasta. Tavoitteeksi opiskelijavalinnoille asetettiin peruskoulupohjaisten ja ylioppilasohjaisten erilliset opetusryhmät. Perustelut päätökselle olivat yksimieliset, peruskoulupohjaisten ja ylioppilaiden ikäero sekä fyysisesti että henkisesti. Toinen perustelu oli tutkinonkesto. Peruskoulupohjaisilla tutkinon kesto on kolme vuotta. Ylioppilailla osaaminen tunnustetaan 40 opintoviikosta ja opiskeluaika lyhenee kahteen vuoteen. Ylioppilaille osaamisen tunnustaminen tehdään ammattitaitoa täydentävistä tutkinon osista (yhteiset opinnot) 20 opintoviikkoa sekä ammatillista kaikille valinnaisista tutkinon osista 10 opintoviikkoa ja muista valinnaisista tutkinon osista 10 opintoviikkoa.

Lukuvuosi jakautuu viiteen jaksoon ja jaksojen pituudeksi päätettiin 6+1 viikkoa. Kuusi viikkoa opiskellaan valittuja kursseja ja yksi viikko on koe- ja arviointiviikko. Vapaasti valittavien ammatillisten opintojen tarjonta koettiin vielä kaukaiseksi asiaksi. Päätettiin kuitenkin tarjota neljää tutkinon osaa seitsemästä (Taulukko 8). Tarjottavat tutkinon osat ovat terveystieteiden ohjaus, valmentaminen, lasten ja nuorten liikunnan ohjaus sekä soveltavan liikunnan ohjaus. Muiden tutkinon osien tarjonnan mahdollisuutta päätettiin suunnitella esimerkiksi Vierumäen urheiluopiston kanssa koulutuksen vaihdolla.

Opetussuunnitelman punainen lanka ja etenemisen logiikka on oman itsensä kehittämisestä, toisen yksilön kohtaamisen kautta isojen ryhmien hallintaan. Käytännöntasolla se tutkinnon osittain tarkoittaa kuviossa 13 esiteltävää etenemistapaa. Kahden ensimmäisen työseminaarin jälkeen nimettiin työryhmä, joka koostui kehityshankevastaavasta sekä tutkinnon osien vastuuoopettajista. Työryhmä alkoi kehittää kuviossa 13 esitettyä runkoa. Vastuuoopettajat tapasivat eri aineiden opettajia itsenäisesti ja pienryhmissä kevään aikana. Työryhmä kokoontui noin kerran kuukaudessa. Kesäkuun alun työseminariin valmistui kuvioiden 14, 15, 16 mukaiset esitykset ammatillisten kaikille pakollisten tutkinnon osien sisällöistä.

Taulukko 13. Opetussuunnitelman rungon ensimmäinen versio, opetuksen ”punainen lanka”

LIKUNNANOHAJAUS 25 OV	Keskiössä on opiskelija itse -opettavat aineet ja aiheet liittyvät henkilökohtaisten tietojen ja taitojen kehittämiseen liikunnassa ja ohjaamisessa
LIKUNTANEUVONTA 25 OV	Keskiössä on toisen ihmisen kohtaaminen ja kohtaamisen kehittäminen - opettavat aineet ja aiheet liittyvät toisen yksilön toimintakyvyn kehittämiseen esimerkiksi elinjärjestelmien ja – toimintojen teoretieto ja liikuntaneuvonta, lajitaitojen ohjaaminen, ravintoneuvonta
LIKUNTATAHAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN 20 OV	Keskiössä on (isot) ryhmät ja tapahtuman suunnitteluun liittyvät aineet ja aiheet

Taulukko 14. Kaikille pakollisten ammatillisten tutkinnon osien, Liikunnanohjaus 25 opintoviikkoa, muodostuminen

LIKUNNANOHAJAUS 25 OV	
Didaktiikka (7 ov) ➤ oppiminen (1 ov) ➤ opettaminen (1 ov) ➤ erilaiset oppijat (1 ov) ➤ liikunnanohjaaminen (4 ov)	Yksilön kehittyminen elinkaarella (3 ov) ➤ ihmisen kasvu ja kehitys ➤ lapsuus ja nuoruus (1ov) ➤ aikuisuus ja ikääntyminen (2ov) Terveys- ja kuntoliikunta (2 ov)

Viestintä (4 ov) <ul style="list-style-type: none"> ➤ englanti (1ov) ➤ ruotsi (1ov) ➤ ilmaisutaito, puheviestintä, äänenhuolto (1ov) ➤ vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot (1ov) Yrittäjyys, markkinointi ja myynti (2ov)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ terveys- ja kuntoliikunnan perusteet (2ov) ➤ ensiapu I Motorinen oppiminen (2ov) <ul style="list-style-type: none"> ➤ palloilun motorinen oppiminen 1 (1ov) ➤ telinevoimistelu ja temppuilu (1ov) Työssäoppiminen (5ov)
---	--

Opetussuunnitelman punainen lanka ja etenemisen logiikka, oman itsensä kehittämisestä, toisen yksilön kohtaamisen kautta isojen ryhmien hallintaan, näkyy opetussuunnitelmassa parhaiten muutaman esimerkin avulla. Opetussuunnitelmassa on viisi kurssia palloilua. Liikunnanohjaus tutkinnon osassa palloilu 1 on yleisesti palloilun motorisen oppimisen kurssi, jossa harjoitellaan esimerkiksi heittoa/potkua, kiinni-/ haltuunottoa, kuljetusta ja syöttöä. Kurssilla ei varsinaisesti opiskella tiettyä palloilulajia, vaan yleisiä palloiluun liittyviä motorisia taitoja. Monissa palloilulajeissa alkuverryttelyt ja sovelletut pelit ja – leikit ovat samankaltaisia. Tällä kurssilla opiskellaan soveltaen näitä eri palloilulajien yhteisiä ominaisuuksia. Liikuntaneuvonta tutkinnon osassa ovat palloilukurssit 2 ja 3. Näillä kursseilla opiskellaan eri palloilulajien tekniikkaa ja harjoitteita viitepelin ja kuntoliikuntanäkökulmasta. Liikuntatapahtuman järjestämisen tutkinnon osassa syvennyttään palloilulajien lajitaitoihin, sääntöihin, taktiikkaan sekä pelien ja turnausten järjestämiseen.

Toinen esimerkki on yrittäjyys, jota koko opetussuunnitelman perusteissa tulee olla yhteensä 5 opintoviikkoa. Liikunnanohjaus tutkinnon osassa yrittäjyyttä on 2 opintoviikkoa. Kurssi alkaa opiskelijan sisäisen yrittäjyyden etsimisen kautta myynnin ja markkinoinnin perusteisiin. Liikuntaneuvonta tutkinnon osassa keskitytään asiakaspalveluun ja liikuntatapahtuman järjestämisen tutkinnon osassa perehdytään liikeideaan ja liiketoimintasuunnitelmaan, yrityksen perustamiseen ja yrittäjän taloussuunnitteluun.

Taulukko 15. Kaikille pakollisten ammatillisten tutkinnon osien, Liikuntaneuvonta 25 opintoviikkoa, muodostuminen

LIIKUNTANEUVONTA 25ov

<p>Fyysisen toimintakyvynkehittäminen (6ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kehon rakenne ja toiminta (2ov) ➤ testaus (1ov) ➤ Terveys, kunto ja valmentaminen <ul style="list-style-type: none"> - terveys ja toimintakyky (1ov) - kunto ja valmentaminen (1ov) ➤ liikuntapsykologia (1ov) <p>Ravinto (1.5ov)</p> <p>Soveltava liikunta (2ov)</p> <p>Yrittäjyys, markkinointi ja myynti (0.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ asiakaspalvelu <p>Työssäoppiminen (5ov)</p>	<p>Liikuntataidot (10ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ tanssi (1ov) ➤ rytmiikka (1ov) ➤ palloilu 2,3 (2ov) ➤ vesiliikunta (2ov) ➤ jääurheilu (1ov) ➤ kamppailulajit (0.5ov) ➤ fitness ja kehonhuolto (1ov) ➤ yleisurheilu (1.5ov)
---	--

Taulukko 16. Kaikille pakollisten ammatillisten tutkinnon osien, Liikuntatapahtuman järjestäminen 20 opintoviikkoa, muodostuminen

LIIKUNTATAPAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN 20 OV	
<p>Liikuntayhteiskunnassa (1.5ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ liikuntahistoria (0.5ov) ➤ julkis- ja liikuntahallinto (1ov) <p>Tapahtuman järjestämisen perusteet (4ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ohjeistus ja portfolio (1ov) ➤ yrittäjyys (1ov) ➤ markkinointi ja talous (1ov) ➤ viestintä; suullinen ja kirjallinen (1ov) ➤ ensiapu I päivitys 	<p>Liikuntataidot (5.5ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ palloilu 4,5/pelit/säännöt (2ov) ➤ mailapelit (1.5ov) ➤ fitness ja kehonhuolto (1ov) ➤ liikunnantekniset apuvälineet (1ov) <p>Luontoliikunta (4ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ suunnistus (1ov) ➤ luontoliikunta (1ov) ➤ hiihto, laskettelu, lautailu, tunturiretki (1ov) ➤ ryhmäytymisleiri (1ov) <p>Työssäoppiminen suoritetaan oppilaitoksen osoittamissa tapahtumissa (5ov)</p>

Kesäkuun työseminaarissa työryhmän esittämät suunnitelmat hyväksyttiin.

Kehityshankevastaava esitteli koulutuksen jaksotuksen sekä kurssien sijoittumiset lukukausille ja – vuosille. Liitteessä 8 on kaksi- ja kolmivuotisten koulutusten alustava lukukausi ja lukuvuosisuunnitelma sekä opettavien aineiden sijoittuminen. Opetussuunnitelma oli saatu siihen malliin, että elokuussa alkavalle syyslukukauden kahdelle jaksolle pystyttiin yksittäisille kursseille nimeämään opettajat. Isojen kokonaisuuksien vastuunjakaminen päätettiin jättää työryhmälle valmisteltavaksi. Työryhmä jatkoi työtä juhannukseen 2010 asti, jonka jälkeen toimintaan tuli noin kahden kuukauden tauko vuosilomien vuoksi. Ennen kesälaitumille lähtöä

työryhmä sai valmiiksi kurssi- ja ainekohtaisia suunnitelmia, joista esimerkkinä ovat palloilukurssien kurssiesittelyt (Liite 9).

Elokuun työseminaarissa todettiin tilanne. Opetussuunnitelmaa ei ollut saatu kokonaisuudessaan valmiiksi. Syksyllä 2010 alkava liikunnanohjauksen perustutkinnon syys- ja kevätlukukausien tarkat suunnitelmat olivat valmiina ja koulutus oli mahdollista aloittaa. Koko koulutuksen suunnitelma kahdelle ja kolmelle vuodelle oli alustava ja opettajien kanssa sovittiin, että ensimmäinen opiskelijaryhmä uuden opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti etenee alustavan suunnitelman mukaisesti ja joka jakson sekä lukukauden lopussa tarkastetaan ja tarkennetaan tilannetta. Jokaisen jakson alkuun mennessä opettajat toimittavat opintosihteerille kurssiesittelyt (liite 9), jotka liitetään Pajulahden sähköiseen opiskelijahallintajärjestelmään ja opiskelijalla on mahdollisuus nähdä opetussuunnitelma internetin kautta.

5.2 Opetussuunnitelman uudistamisprosessi

Tämän kehityshankkeen osatavoitteena oli laajentaa Liikuntakeskus Pajulahden opettajien pedagogista ajattelua omasta ammattiaineen opettamisesta kokonaisvaltaiseen liikuntaneuvojan perustutkinnon oppimisprosessiin. Edellisen luvun tulokset olivat konkreettisia tuotoksia toimintaprosessin aikana, ja vastasivat kysymykseen mitä. Tässä luvussa keskitytään tämän prosessin havaintoihin, jotka pyrkivät vastaamaan kysymyksiin miten ja miksi.

Tässä hankkeessa oli mahdollisuus kehittää oppilaitoskohtaista opetussuunnitelmaa ”puhtaalta pöydältä” valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteiden raameja noudattaen ja niissä pysyen. Pääsääntöisesti tämä oli innoittava lähtökohta työyhteisön toiminnalle. Päinvastaista asennoitumista oli myös havaittavissa, josta esimerkkinä siteeraus ”*eihän se ole kuin vanhan opetussuunnitelman päivitystä*”.

Opettajien osallistuminen työseminaareihin oli hyvä. Keskimääräinen osallistumisprosentti oli 75,3 prosenttia. Ensimmäisen työseminaarin osallistumisprosentti oli 76,9 % toisen työseminaarin 76,9 %, kolmannen työseminaarin 62 % ja neljännen eli viimeisen työseminaarin 84,6 %. Yksilökohtaisia eroja osallistumisessa hankeprosessiin oli havaittavissa. Yksi kolmestatoista opettajasta ei osallistunut koko prosessiin ja kahdeksan opettajaa kolmestatoista opettajasta osallistui kaikkiin työseminaareihin.

Työseminaarien välissä olleet pienryhmätyöskentelyt eivät onnistuneet niin hyvin kuin kehityshankevastaava oli odottanut. Kevät 2010 oli opettajille kiireinen ja rankka. Pajulahdesta valmistui 38 liikuntaneuvojaopiskelijaa. Näiden valmistuvien opiskelijoiden opinnäytetyöt ja suuntautumisopinnot työllistivät opettajat. Kevään 2010 yhteishaussa Pajulahteen haki viimevuosiin verraten ennätysmäärä opiskelemaan ja tämä suosio lisäsi pääsykoetyötä. Epäselvyys opetussuunnitelmaan käytettävään työajan määrästä yksittäiselle opettajalle vaikutti pienryhmien työskentelyyn ja hankkeen etenemiseen. Yleinen tunnelma koko prosessin aikana oli kuitenkin hyvä ja suurin osa opettajista oli halukkaita kehittämään toimintaa.

Valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita ja kriteerejä pidettiin haastavina. Opiskelijakohderyhmä on 16- 22 -vuotiaita nuoria, joille kaikille ei oma elämänhallinta ole vielä kehittynyt. Näiden nuorten tavoitteena on kahdessa tai kolmessa vuodessa opiskella ammattitaito ”kokonaisvaltaisen elämäntapavalmentajan rooliin”.

Arviointiasteikon muuttumista viisiportaisesta kolmeportaiseen asteikkoon pidettiin erittäin huonona muutoksena. Niin opiskelijoilta kuin opettajiltakin saadun palautteen mukaan kolmiportainen asteikko ei erottele osaamista riittävästi. Tämän kaltainen arviointi tasapäistää liikaa ja viime kädessä vaikuttaa jatko-opiskelupaikkoihin pyrittäessä. Opettajat sekä opiskelijat mieltävät arvioinnin niin, että saadakseen kiitettävän, 3, opiskelijan tulee olla äärettömän hyvä ja erottua ”massasta” ja toisaalta opiskelijan tulee olla todella huono, jotta hänelle annetaan arvioinnissa tyydyttävä, 1. Tällöin on vaarana, että kaikki saavat arvioinnin hyvä, 2.

Opetussuunnitelmatyössä yhtenä päätöksenä tehtiin peruskoulupohjaisten ja ylioppilaspohjaisten ryhmien omaryhmä ajattelu. Teoriassa opetussuunnitelmassa se on mahdollista, mutta tällä hetkellä käytännöntasolla se ei sellaisenaan onnistu. Kaksi- ja kolmivuotisen tutkinnon lisäksi Pajulahdessa järjestetään nuorille huippu-urheiluun tähtääville urheilijoille liikunnanohjauksen perustutkintoa, jonka rakenne on suunniteltu kestoltaan neljäksi vuodeksi. Pajulahdella on koulutuksenjärjestäjänä, näihin kaikkiin kolmeen eripituisen mutta samaan tutkintoon, yhteishaussa vain yksi koulutuksen hakunumero. Urheilijaryhmään on päätetty ottaa sekä peruskoulupohjaisia että ylioppilaspohjaisia urheilijoita. Yhden hakunumeron vuoksi joudutaan opetushallitukselle ilmoittamaan vuosittain aloituspaikat sekä peruskoulupohjaisille että ylioppilaspohjaisille erikseen, eikä paikkoja voida ennakkoon ”varata” tietyille ryhmille. Näin ollen, opettajien toiveista ja päätöksistä poiketen, koulutusta toteutetaan toistaiseksi ryhmässä, jossa on peruskoulupohjaisia että ylioppilaspohjaisia opiskelijoita.

Kerätystä aineistosta löytyi kolme lähestymisnäkökulmaa opetussuunnitelman syntyprosessiin; opettajan henkilökohtainen kehittyminen, opettajien yhteistyö ja yhteiset pelisäännöt sekä opiskelijan oppiminen ja ohjaaminen. Näihin kaikkiin kolmeen lähestymisnäkökulmaan liittyy myös yhteistoiminnallisia näkökulmia. **Opettajan henkilökohtainen kehittyminen** on hyvin laaja-alainen näkökulma. Tässä aineistossa esille nousivat opettajan oma kokonaisvaltainen jaksaminen, itsensä motivoiminen, ajanhallinta ja oman toiminnan arviointi. Ammatillisen opettajan työnkuva on muuttunut viimevuosina paljon ja kasvavassa määrin ammattitaidon opettajasta kasvattajaksi. Suuri osa oppitunnista kuluu käytöstapojen opettamiseen. Tämä vaikuttaa opettajan henkilökohtaiseen työssä jaksamiseen ja työmotivaatioon. Haasteena koetaan, ettei aika enää riitä opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen. Opettaja on ristiriitatilanteessa. Tämä johtaa opettajan oman työn arviointiin ja reflektointiin. Miten ja millaisilla työtavoilla opiskelijat saadaan motivoitua tekemään, oppiminaan ja opiskelemaan ja miten ehditään opiskella opetussuunnitelman mukaiset asiat. Näin on siirrytty opettajan pedagogisen ajatteluun ja sen kehittymiseen. Aineistosta on havaittavissa Pajulahden opettajien olevan eritasoilla oman pedagogisen ajattelun kehittämisessä. Aineistosta tehtyjen havaintojen perusteella on löydettävissä ainakin kolmentasoisia opettajien pedagogisen ajattelun tasoa. Suurin osa opettajista on hyvin tietoisia oman toimintansa kehittämistä ja reflektoinnista ja jopa hyvin itsekriittistä toimintaa pystyy tunnistamaan. Ääripäänä yli kriittiselle reflektoinnille on niin sanotut ”leipäopettajat”, he tietävät mitä pitäisi tehdä ja miten pitäisi toimintansa muuttaa, mutta eivät ole valmiita tai halukkaita sitä tekemään. Näiden ääripäiden välille sijoittuvat opettajat, joiden pedagoginen ajattelu ja toiminnan analysointi on kehittymässä kokemuksen ja tekemisen kautta. He ”heräävät” saamansa palautteen avulla refleктоimaan ja kehittämään toimintatapojaan. Yleisesti aineistosta nousi esille sana kiire. ”*Aikaa luovuudelle*” – kommentti kuvaa hyvin aineistosta nousseita huomioita. **Opettajien yhteistyöllä ja yhteisillä pelisäännöillä** pyritään toimimaan opiskelijoita kohtaan yhteisen linjan mukaisesti. Vaikka jokainen opettaja on oma persoonansa ja käyttää opettaessaan erilaisia menetelmiä, voidaan yhteisellä pelisäännöllä ja toimintalinjoilla vaikuttaa oppilaitoksen toimintakulttuuriin. Aineistosta esille nousseita yhteisiä asioita olivat esimerkiksi tuntikäyttäytymisen säännöt; kaikki opettajat kieltävät tunneilla purkan ja/tai nuuskan käyttämisen, pipo ja lippalakki otetaan tunneilla pois päästä, tunneille vaaditaan aiheen edellyttämät varusteet, opettajien yhtenäinen suhtautuminen poissaoloihin tai käytännön tunnilla ”sivussa istumiseen” sekä yhteen eniten keskustelua aiheuttaneesta aiheesta, opiskelijoiden tasapuoliseen arviointiin. **Opiskelijan oppiminen ja ohjaaminen** koettiin jo aiemmin haasteeksi. Aineistosta nousi esille opiskelijan oppimiseen ja ohjaamiseen liittyen seuraavia asioita; huomio opiskelijan

omaan kokonaisvaltaiseen jaksamiseen ja ajanhallintaan, tapakasvatukseen ja elämäntaidon ohjaamiseen, opiskelijan rohkaisua vastuunottamiseen ja vastuuttamiseen, motivointiin ja oman toiminnan arviointiin ja reflektointiin. Näistä käsitteistä muotoutui luvussa 5.1. opetussuunnitelman ”punainen lanka” - oman itsensä kehittämisestä, toisen yksilön kohtaamisen kautta isojen ryhmien hallintaan. Opiskelijan tulee ensin osata peruskäyttäytymistaidot ja hallita omaa elämäänsä ja ajankäyttöänsä ennen kuin hän on valmis ohjaamaan tai valmentamaan sitä muille. Hänen tulee uskaltaa ja osata ottaa vastuuta itsestään ja omasta toiminnastaan, ennen kuin hän voi kantaa vastuuta muista ja esimerkiksi isoista liikuntatapahtumista. Näistä kaikista kolmesta lähestymiskulmasta muodostuu yhteistoiminnallinen työ- ja opiskeluympäristö, jossa yksittäinen opettaja ja opiskelija toimivat yhdessä ja erikseen yhteistyössä muiden kanssa yhteisiä arvoja, tavoitteita ja pelisääntöjä kunnioittaen.

Toisena osatavoitteena oli käynnistää Liikuntakeskus Pajulahden koulutuksen toimintakulttuurin muutos oppivan organisaation suuntaan. Edellä kuvatut konkreettiset tulokset ja prosessin aikana esille nousseet havainnot tukevat toimintakulttuurin muutoksen käynnistämisen mahdollisuuksia myös tulevaisuudessa. Valmiuksia ja keskinäistä tahtotilaa tähän muutoksen käynnistämiseen on olemassa. Tätä aihetta pohditaan tarkemmin luvussa 6.

6 Pohdinta

Tämän kehityshankkeen tavoitteena oli kehittää Liikuntakeskus Pajulahden oppilaitoskohtainen liikunnanohjauksen perustutkinnon opetussuunnitelma (LPT 120 ov) vastaamaan valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisia tutkintokriteerejä. Osatavoitteina oli opetussuunnitelman uudistamisprosessin avulla laajentaa Liikuntakeskus Pajulahden opettajien pedagogista ajattelua, omasta ammattiaineen opettamisesta kokonaisvaltaiseen liikuntaneuvojan perustutkinnon oppimisprosessin hahmottamiseen ja ymmärtämiseen. Toisena osatavoitteena oli käynnistää Liikuntakeskus Pajulahden koulutuksen toimintakulttuurin muutos oppivan organisaation suuntaan, johon edellä mainittu toiminta antoi hyvät edellytykset.

Tähän asti kehityshankevastaava on pyrkinyt kuvaamaan mahdollisimman objektiivisesti prosessin tapahtumia, vaikka tapaus- ja toimintatutkimus onkin määritelty empiiriseksi, kokemusperäiseksi tutkimukseksi, jossa tutkijalla on aina subjektiivinen rooli tutkittavaan tapaukseen. Hän on ollut mukana tutkimuksessa koko persoonallisuudellaan, jolloin hänen arvomaailmansa on yhteydessä siihen näkemykseen, jonka hän muodostaa tutkittavasta ole tapauksesta. (Aaltola 2010, 17–23; Eskola 2005, 13–22; Hirsijärvi 2007, 156–157; Syrjälä 1994, 15). Kirjoitus -muodoksi on valittu passiivimuoto, jotta kehityshankevastaava muistaisi objektiivisen roolinsa. Nyt pohdinta osuudessa, jossa on tarkoitus vastata kysymykseen, mitä tästä opin tai opimme, on perusteltua vaihtaa kirjoitusmuoto ensimmäiseen persoonaan.

Konkreettista päätulosta, oppilaitoskohtaista opetussuunnitelmaa liikunnanohjauksen perustutkinnolle, rakensimme opettajien kanssa hyvin yksituumaisesti. Kaikki ammatilliset opettajat tiedostavat opettamisen haasteet, perinteisen opettamisen muuttumisen ja toimintaympäristön muutokset. Perinteisen luokassa tai liikuntasalissa tapahtuvan opettamisen rinnalle on tullut työelämälähtöiset projektit, joita toteutetaan työelämän suorituspaikoilla. Tämä tarkoittaa opettajan työssä liikkumista ja matkustelua ympäri Suomea sekä normaalin maanantai-perjantai ja 8-16 työajan muuttumista myös ilta- ja viikonlopputyöksi.

Pyrimme tekemään mahdollisimman työelämälähtöisen opetussuunnitelman, jossa ammatilliset tutkinnon osat; liikunnanohjaus, liikuntaneuvonta ja liikuntatapahtuman järjestäminen muodostaisivat toisiaan tukevan kokonaisuuden. Tavoitteena on opetuksen punaisen langan idealla ohjata ja tukea opiskelijaa kasvattamaan omaa ammatti-identiteettiään oman itsensä

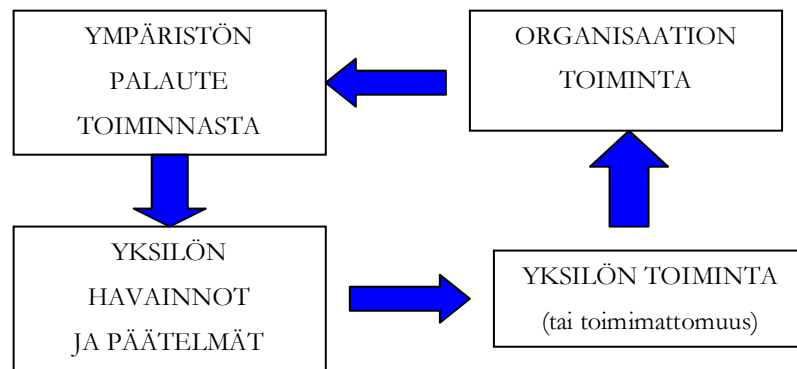
kehittämisestä, toisen yksilön kohtaamisen kautta isojen ryhmien hallintaan. Jatkumona *minä – > minä ja sinä –> minä ja me*. Vaikka kehitystyömme olikin hyvin yksituumaista, sisälsi se myös vahvoja näkemyksiä ja mielipiteitä tai toisaalta hyvin kapea-alaisia näkökulmia kokonaisuuteen. Esimerkiksi terveystoiminta – valmennustoiminta tai miesten lajit – naisten lajit vastakkainasettelu aiheuttivat hyvinkin pitkiä keskusteluja työseminaareissa. Työseminaareissa ryhmätöitä tehtiin tarkoituksella tietyissä, ennalta määräytyissä ryhmissä tai toisaalta opettajat saivat ryhmäytyä vapaasti. Tämä osoittautui hyväksi toimintatavaksi, koska siten he joutuivat perustelemaan kantaansa ja näkemyksiään ja välillä taas oma kanta sai ”luonnollista” vahvistusta samanhenkiseltä kollegalta. Tämän toimintatavan avulla saatiin ristiriitaisia näkemyksiä muuttamaan kompromisseiksi ja monta ideaa jalostui opetussuunnitelmaan asti. Tästä esimerkkinä on palloilujen 5 kurssin kokonaisuus, jota raportoitiin tulokset luvussa.

Nimesin pienryhmiin opettajat vastuualueittain ja tietyin perustein. Kaikilla valituilla oli hyvä ja laaja-alainen näkemys vastuulla olevasta tutkinnon osasta. Kahdella kolmesta opettajasta oli myös henkilökohtainen ammatillinen lisäkoulutus käynnissä ja vastuutehtävä auttoi heitä oppimistehtävien tekemisessä ja tutkinnon etenemisessä. Kaikki he olivat myös nuoria opettajia, joilla oli uusia ideoita ja näkökulmia opettamiseen, mutta myös liikunnanohjaajan tutkinto ja vahva työkokemus liikunnanohjaajan työstä. Teoksessa Ammattpedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin Seppo Helakorpi toteaa, että ammatillisen opettajan ammattitaitovaatimukset ovat kovat. Hänen tulee oman ammatillisen koulutuksen, työkokemuksen ja opettajankoulutuksen lisäksi hallita substanssialan työt ja työelämän todellisuus. (Helakorpi 2010, 101.) Toisaalta ajattelin vastuutehtävän myös kehittävän valittujen opettajien pedagogisen ajattelun kehittymistä. Yllätyksenä koin sen, että yhdellä vastuuoopettajalla oli ongelmia vastuutehtävän kanssa. ”*Mä en tajuu yhtään, mitä mun pitää nyt tehdä*”, kommentit ovat jääneet mieleeni. Joko oma tehtävänantoni oli sekava ja huono, tai sitten kyseessä saattoi olla pedagogisen ajattelun erilaisuus. Wilska-Pekonen tutkimuksessaan (2001, 78–79) toteaa, ”Mitä enemmän opettaja reflektoi oman toimintansa perusteita, sitä tietoisemmaksi hän tulee arvokysymyksistä. Opetussuunnitelman tavoitteet ja hänen omat suunnitelmansa sulautuvat persoonalliseksi toimintaprosesseiksi”. Opetussuunnitelman perustana olevien arvojen luonteen ymmärtäminen on keskeisen tärkeää tällaisessa prosessissa. Tärkeää on myös huomioida, niin opettajan kuin opiskelijakin toiminnassa, että jokaisella yksilöllä on oma persoonallinen tapansa toimia ja saavuttaa asetetut tavoitteet. Hyvinkin erilaisilla toimintatavoilla voidaan saavuttaa samat, yhteiset tavoitteet. Tähän yhteyteen kirjoitan kymmenvuotiaan poikani hyvin kuvaavan kommentin, kun hän kysyi minulta, mitä minä oikein teen ja tutkin. Kun olin hänelle kertonut mitä yritän tutkia, hän vastasi ”*Ai niinku*

esimerkiksi, ett' kaikki liikkuu samaan paikkaan, mutta jokainen voi valita itse meneekö kokoontumispaikalle toimintareittiä vai maisemareittiä pitkin!"

Koko prosessia häiritsi ajanpuute ja kiire. ”*Luovuus syntyy joutenolosta*” - on nyky-yhteiskunnassa aliarvostettu aforismi. Työseminaareissa oli aikaa varattu tarkoituksella keskusteluun, pohdintaan ja uuden luomiseen. Kun työseminaareista palattiin arkeen, oli opettajilla töitä; opiskelijoiden ohjaamista, opettamista ja arviointia niin paljon, että opetussuunnitelmatyöt hautautuivat paperipinojen alimmiksi tehtäviksi. Vastuuopettajien ja minun muistutuksilla ”kiusasimme” opettajia kiireen keskellä tekemään osansa opetussuunnitelmaan. Yleistäen sama ajanpuute vaivaa kaikkia ammatillisia opettajia. Koulutus on osa yhteiskuntaa ja elää yhteiskunnan muutoksessa mukana. Kiivas muutosrytmi luo paineita muutoksille myös ammatillisissa tutkinnoissa. Niin globaalit muutokset kuin työelämän ja koulutuspolitiikan uudet suuntaukset vaikuttavat oppilaitosten toimintakulttuurin muutokseen.

Yhtenä kehityshankkeen osatavoitteena oli käynnistää Liikuntakeskus Pajulahden koulutuksen toimintakulttuurin muutos oppivan organisaation suuntaan. Oppivasta organisaatiosta on erilaisia teorioita ja kuvauksia. Oppivat organisaatiot ovat tiimi- ja verkosto-organisaatioita, jotka rakentuvat uuteen toimintastrategiaan. Tässä strategiassa korostuvat innovatiivisuus, notkeus ja yrittäjäys. Keskeisiä toimintamalleja tällaisten organisaatioiden menestymiselle ovat kokemusten avoin jakaminen, oman toiminnan tarkastelu ja reflektointi sekä kyky muuttua jatkuvasti. Oppivaa organisaatiota koulutuksessa voidaan tarkastella kolmesta erinäkökulmasta; organisaation arvojen, tavoitteiden ja visioiden näkökulmasta, oppijakeskeisestä näkökulmasta tai fyysisen ympäristön näkökulmasta. Koulutuksen organisoinnissa tulee ottaa huomioon ohjaavina ajatuksina; avoin toimintakulttuuri, tiimityöskentely ja jaettu johtajuus ja asiantuntijuus sekä opiskelijan kannalta reflektiivinen, kokeilevaan ja ymmärtävään oppimiseen ohjaava opiskelu sekä nykyiset hyvin monipuoliset oppimisympäristöt. Helakorpi teoksessa *Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin* esittää organisaation oppimisen kiertokulun kuvion 17 avulla (2010, 83). Jos organisaatiossa vallitsee avoin toimintakulttuuri, jossa esimerkiksi arviointi ja kehittäminen on normaalia jokapäiväistä elämää on organisaatiolla mahdollista oppia uutta. Organisaation pienempien osasten eli tiimien ja yksilöiden toiminta ratkaisee, oppiiko organisaatio. Solmukohtia oppivan organisaation kannalta on siis yksilön tapa toimia tai olla toimimatta. Tulevaisuudessa tuleekin suurin mielenkiinto kohdistaa tiimeihin ja yksittäisiin opettajiin, heidän ajatuksiinsa ja toimintaansa. Jos heidän toimintansa on turvattu, on organisaatiollakin mahdollisuus kehittyä. (Helakorpi 2010, 81–88; Senge 1994.)

Kuvio 17. Organisaation oppimisen kiertokulku Varilan (1999) mukaan (Helakorpi 2010)

Tämän prosessin kokemusten perusteella uskon, että työyhteisöllämme on valmiudet toimintakulttuurin muutokseen. Opettajilta saamani palautteen perusteella, tällaista yhteistä ja avointa keskustelua ja pohdiskelua toimintatavoistamme ja opettamisesta on kaivattu. Palaute jokaisen työseminaarin jälkeen oli samanlaista; *hyvä kun oli aikaa olla yhdessä, suunnitella ja pohtia, vaihtaa ajatuksia*. Kuukausittain pidettävissä opettajakokouksissa harvoin ehditään paneutua opetussuunnitelmaan tai pohtimaan toimintatapojamme ja tulevaisuuttamme. Päätimme yhdessä jatkaa tapaamisia vähintään kerran vuodessa, mutta ihanteellista olisi tavata kerran lukukaudessa. Näin olemme ottaneet ensimmäisen askeleen oppivan organisaation suuntaan.

Opetussuunnitelma on saatu nyt käytäntöön, hiukan keskeneräisenä. Toisaalta tämä tilanne antaa mahdollisuuden reagoida nopeastikin opiskelijoilta, opettajilta ja työelämästä saatuun palautteeseen. Olemme säännöllisesti, lukukausittain, keränneet opiskelijoilta palautetta toiminnastamme, mutta varsinkin nyt uuden opetussuunnitelman myötä on tärkeää saada palautetta myös työelämän edustajilta sekä opettajilta. Työssäoppimisjaksot toimivat hyvinä palautejaksoina opetussuunnitelman toimivuudesta työelämänäkökulmasta. Opettajien kanssa tulemme tulevaisuudessa pitämään lukukausittain opetussuunnitelman seurantapalavereja, joissa tulemme huomioimaan omat kokemuksemme sekä opiskelijoilta ja työelämästä saadut palautteet.

Toisaalta ensimmäinen vuosikurssi joutuu aina kokeilukurssin rooliin. Tästä huolimatta meidän tulee pitää huolta siitä, että myös tämä ensimmäinen ryhmä saa hyvät työkalut, ammattitaidon ja edellytykset tehdä liikuntaneuvojan työtä. Ensimmäisen lukuvuoden jälkeen voimme saada jo joitakin huomioita uuden opetussuunnitelman toimivuudesta, mutta ensimmäisiä kokonaisvaltaisia tuloksia tulemme saamaan vuosina 2012 ja 2013, jolloin syksyllä 2010 uudella opetussuunnitelmalla aloittaneet opiskelijat valmistuvat liikuntaneuvojan

ammattiin. Seuraavat kolme vuotta ovat kokeiluvaihetta uuden opetussuunnitelman kanssa ja työyhteisölle jatkuvan oppimisen paikka.

Ammatillisen koulutuksen ja sen laadun kehittäminen on yksi keskeinen painopiste Suomessa ja myös Euroopan unionissa. Opetusministeriö on vahvistanut Opetushallituksen antaman ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuosituksen, jonka tehtävänä on tukea ja kannustaa ammatillisen koulutuksen järjestäjiä kehittämään toimintansa laatua. Mallin osa-alueet ovat suunnittelu, toteutus, arviointi sekä palaute- ja muutoksenmenettelyt, joille kullekin on määritelty laatukriteerit. (Opetushallitus 2008.) Tämän laadunhallintaohjeistuksen käyttöönotto tulee olemaan seuraava toimenpide työyhteisössämme ja samalla saamme virallisesti hyväksytyt mittarit oman toimintamme arviointiin ja kehittämiseen.

Mitä itse opin tässä prosessissa? Kun liikunnanohjauksen perustutkinnon perusteiden opetussuunnitelman uudistamistyö valtakunnallisesti alkoi, ilmoitin työnantajalle, että olin kiinnostunut tästä tehtävästä. Oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman päivittäminen siirtyi luonnollisesti työtehtäväkseni ja hanke valikoitui kehityshankkeekseni ylemmän ammattikorkeakoulun opinnoissa. Sama kiire, joka vaivaa kollegoitani, vaivasi myös minua. Kehityshanke eteni Pajulahdessa vuoden 2009 syksyn ja vuoden 2010 kesän aikana yhteistyössä opettajien kanssa sekä omissa ajatuksissani, mutta opinnoissa kirjalliseen muotoon se ei millään syntynyt. Loppukesällä 2010 rohkenin tehdä suuren päätöksen ja hakea opintovapaata. *Laovuus syntyy joutenolosta* – aforismin taakse on nyt hyvä mennä. Aikaa opetussuunnitelman luomiselle ja sisäistämiseksi on ollut kiitettävästi ja samalla tämä kehityshanke on valmistunut ajallaan. Tässä kohti haluankin kiittää työnantajaani hyvin joustavasta suhtautumisesta opiskeluihini ja hakemaani opintovapaaseen.

Kirjallisuudesta voi päätellä, että laadullista tutkimusta voi tehdä kumminpäin tahansa. Työelämänsä aikana voi kerätä erilaisia aineistoja ja ryhtyä joskus niitä tutkimaan tai päinvastoin. Jos käynnistäisin opetussuunnitelman uudistamistyötä Pajulahdessa nyt, tutustuisin ensin tarkemmin teorioihin ja tutkimusmenetelmiin sekä erilaisiin aineistonkeruumenetelmiin ja vasta sitten alkaisin kerätä materiaalia. Nyt huomaa jälkepäin, että tuohan tulee tuosta teoriasta ja minähän olen tehnyt tuon jutun tuon tutkimusmenetelmän mukaisesti. Toinen kirjallisuudesta tuleva huomio, jota olen miettinyt, on kerätyn aineiston määrä. Minulle ei tullut missään vaiheessa sellaista oloa, että sitä olisi liikaa. Voisiko sen tulkita sitten niin, että sitä oli liian vähän? Kirjallisuuteen perehtyminen, etenkin opettajan pedagogisen ajattelun kehittämiseen ja ammattipedagogiikkaan liittyen on avannut uusia

näkökulmia ja toisaalta vahvistanut omia käsityksiä oppimisesta, opettamisesta ja ammatillisen opettajan työstä.

Kesän 2010 aikana sain uuden työtehtävän ja opintovapaan jälkeen jatkan opettajakollegoitteni esimiehenä. Tämä hanke, ilman että hankkeen alussa oli tietoa, on toiminut hyvänä prosessina oppia tuntemaan tarkemmin Pajulahden opettajia yksilöinä ja heidän tapojaan toimia. Toisaalta he ovat saaneet mahdollisuuden tutustua minuun ja toimintatapoihini. Pääsemme näin ohittamaan tutustumisvaiheen ja jatkamaan opetustyötämme ja edelleen kehittämään koulutustamme.

Lähteet

Aaltola, J.; Valli, R. (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. uudistettu ja täydennetty painos. WS Bookwell Oy. Juva.

Atjonen, P. 2003. Opettajan didaktisen ajattelu- ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Teoksessa Silkelä, R. (toim.) Tutkimuksia opetusharjoittelun ohjauksesta. Suomen harjoittelukoulujen vuosikirja. N:o 1, 101-111.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Grönfors, M.1982. Laadullisen tutkimuksen kenttätyömenetelmät. Luettavissa http://homepage.mac.com/vilka/Kirjat/Laadullisen_tutkimuksen.pdf. Luettu 11.10.2010.

Hakala, J.T. 2004. Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Tammer-paino Oy. Tampere.

Helakorpi, S.; Aarnio, H. & Majuri, M. 2010. Ammattipedagogiikkaa uuteen oppimiskulttuuriin. Hämeen ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Saarijärven Offset Oy: Saarijärvi.

Hirsijärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Otavan kirjapaino OY. Keuruu.

Hätönen, H. 2006. Eläköön opetussuunnitelma II opas ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja oppilaitoksille. 1. painos Opetushallitus.Saarijärvi.

Jyrhämä, R. 2002. Ohjaus pedagogisena päätöksentekona. Helsingin yliopiston opettajakoulutuslaitoksen tutkimuksia 236.

Kansanen, P.1996. Opettajanpedagoginen ajattelu ja sen ”opettaminen”. Teoksessa Ojanen, S.(toim.) Tutkiva opettaja 2. Helsingin yliopiston ja Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus., 45-50.

Kansanen, P., Meri, M.1999. Didactic relation in the teaching-studying-learning process. TNTEE Publication. Volume 2, Nro 1. October 1999. ISSN: 1403-5782. Luettavissa http://tntee.umu.se/publications/v2n1/pdf/2_1complete.pdf#page=113.
Luettu 29.9.2010.

Kansanen, P. 2004. Opetuksen käsitemaailma. Ws Bookwell Oy. Juva.

Kemmis, S. 1988. Action research. In Keeves, J.P. (Ed.) Educational research methodology and measurement. An international handbook. Oxford:Pergamon, 42-48.

Laakso, L.2003. Liikuntakasvatuksen ja liikuntapedagogiikan perusteet. Teoksessa Heikinaro-Johansson, P.; Huovinen, T. & Kytökorpi, L. (toim.) Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. s.14- 23. 1. painos.WS Bookwell Oy, Porvoo.

Laine, M.; Bamberg,J. & Jokinen, P. (toim.) 2007. Tapaustutkimuksen taito. Oy Yliopistokustannus, HYY Yhtymä. Yliopisto paino. Helsinki.

Laitinen, H. 1998. Tapaustutkimuksen perusteet. Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 55. Kuopion yliopiston paino. Kuopio.

Metsämuuronen, J. (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. 1.painos. Gummerus Kirjapaino OY, Jyväskylä.

Mussaari, E.2009. Opettajan pedagoginen ajattelu.
Luettavissa <http://www.helsinki.fi/behav/praktikumikasikirja/luku1/sisalto1.htm>.
Luettu 22.9.2010

Lehtonen, P. 2007. Tapaus- ja toimintatutkimuksen yhdistäminen. Teoksessa Laine, M.; Bamberg,J. & Jokinen, P. (toim.). Tapaustutkimuksen taito. s. 245–253. Oy Yliopistokustannus, HYY Yhtymä. Yliopisto paino. Helsinki.

Opetushallitus. 2008. Ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositus. Helsinki.

Opetushallitus. 2010. Ammatillisten perustutkintojen uudistaminen. Luettavissa; http://www.oph.fi/saadokset_ ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ ja_ tutkintojen_ perusteet/ ammatillisten_ perustutkintojen_ tarkistaminen. Luettu 11.10.2010.

Opetushallitus, 2010. Liikunnanohjauksen perustutkinto. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Määräys 21.11.2010. Oy Fram Ab, Vaasa.

Oulun yliopisto, 2006. Osaajaksi akateemisissa tutkinnoissa 2007–2009. Luettavissa <http://www.oulu.fi/w5w>. Luettu 17.10.2010.

Paaso, A.; Korento, K.2010. Osaava opettaja 2010–2020 – toisen asteen koulutuksen opetushenkilöstön osaaminen. Loppuraportti. ISBN: 978-952-13-4270-7 (pdf). Luettavissa http://www.oph.fi/download/122130_Osaava_opettaja_2010-2020.pdf. Luettu 21.9.2010.

Palomäki, S. 2009. Opettajaksi opiskelevien pedagoginen ajattelu ja ammatillinen kehittyminen liikunnanopettajakoulutuksessa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.

Rauste vonWright, M., won Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. 9., uusittu painos. WS Bookwell Oy. Juva.

Senge, P. 1994. The Fifth Discipline Fieldbook, Strategies and Tools for Building a Learning Organization. Doubleday. New York.

Siedentop, D. 1991. Developing teaching skills in physical education. Ohio State University 1.Tittle. Mayfield Publishing Company.

Syrjälä, L.; Ahonen,S.; Syrjäläinen, E. & Saari,S. 1994. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Kirjayhtymä Oy, Helsinki. 68-112.

Syrjäläinen, E. 1994. Etnografinen opetuksen tutkimus: Kouluetnografia. teoksessa Syrjälä, L.; Ahonen, S.; Syrjäläinen, E. & Saari, S. Laadullisen tutkimuksen työtapoja

Tuomivaara, T. 2005. Tieteellisen tutkimuksen perusteet.

Luettavissa: <http://www.mv.helsinki.fi/home/ttuomiva/Y125luku6.pdf>. Luettu 7.10.2010.

Väyrynen, P. (toim.) 2004. Ammatillisen peruskoulutuksen tutkinto- ja opetussuunnitelmauudistuksen toteutuminen. Selvitys vuosien 1999–2001 tutkinto- ja opetussuunnitelmauudistuksesta. Opetushallitus. Helsinki, Hakapaino oy.

Wilska-Pekonen, I. 2001. Opettajien kehittyminen ympäristökasvattajina kokemuksellisen oppimisen näkökulmasta. Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja n:o 65.

Toimintatutkimuksen suunnitelma

LIKUNNANOHJAUKSEN PERUSTUTKINTO, LIKUNTANEUVOJA
 UUDEN OPETUSSUUNNITELMAN KÄYTTÖÖNOTTO PAJULAHDESSA

viikolla 51 (14.-18.12.) ”työseminaari” jossa

- tutkinnon osittain tutustutaan uuteen OPS:iin.
- Käydään läpi muutokset ja uutuudet
- mietitään mitkä opetettavat aineet kuhunkin tutkintokokonaisuuteen kuuluu

2 pv juttu –Pajulahdessa

➤ 1. päivä

aamupäivä

- uuden OPS:in esittely
- kokonaisuuden esittely ja muutokset (Marjukka valmistelee)

iltapäivä

- pakolliset tutkinnon osat (henkilökohtainen työskentely, pienryhmät, koko ryhmä)
 - jokainen opettaja tekee omia merkintöjä, ideoita, yms.
 - tämän jälkeen pienryhmissä ehdotukset ko. tutkinnon osien opettavista aineista
 - yhdessä sovitaan Pajulahden pakollisten tutkinnonosien opettavat aineet

➤ 2. päivä

aamupäivä + iltapäivä

- Käsitellään pakollisten tutkinnonosien opettavien aineiden sisältöjä pienryhmissä
 - ◆ opettajat joilla samankaltaisia opetettavia aineita ovat samassa ryhmässä, sovitaan missä aineissa mitäkin asioita opetetaan. (vältetään päällekkäisyyksiltä ja toisaalta huolehditaan, että mitään ei jää opettamatta)
 - ◆ opetettavia aineita / opettaja on eri tutkinnonosissa, joten on ehkä järkevintä käydä keskustelut ja tehdä työskentely tutkinnonosittain. Esim. 2h/ tutkinnonos (3 osaa x 2h= 6h)
- Tavoitteena; päivän päätteeksi
 - ◆ koota yhteen Pajulahden OPS:n pakollisten tutkinnonosien opettavat aineet ja sisällöt

Viikolla 1 (4.-8.1.2010 esim. loppiaisena jälkeiset to ja pe)) jatketaan valinnaisten (syventävien) tutkinnonosien käsittelyllä sekä näyttöihin tulevilla mahdollisilla muutoksilla ja niiden uudelleen suunnittelulla

- uudessa OPS:ssa 7 valinnaista tutkinnonosaa (vanhassa 4!)
- Valinnaisten tutkinnonosien esittely (Marjukka valmistelee)
- pohdittavaa; toteutetaanko kaikkia valinnaisia tutkinnonosia Pajulahdessa
- Neljä ”vanhaa opetussuunnitelma pohjaa ” olemassa, jos kaikkia päätetään toteuttaa kolmelle uudelle tutkinnonosalle tehtävä ops.
- näyttöjen uudet kriteerit – mitä se vaikuttaa meidän näyttöihin
- näiden 4 ”seminaaripäivän” jälkeen Pajulahden oppilaitoskohtainen OPS on saanut raamit ja kevään aikana jokaisesta oppiaineesta tulee yksi A4 jossa on kurssin

tavoitteet, sisällöt, toteuttamistavat, arviointi ja oppimateriaali. Vastuu A4 valmistumisesta on ainetta opettavalla opettajalla.

- Marjukka valmistelee muut tarvittavat kohdat ja osat opetussuunnitelmaan kevään ja kesän aikana

Yksi tapaaminen alkukesästä (oppilaat kesälomille 28.5.) jossa kaikki kootaan yhteen ja käydään läpi Pajulahden OPS.

- Hanna vie kesän aikana OPS:n Priimukseen

Elokuussa tarvittaessa tapaaminen ennen opiskelijoiden tuloa.

- elokuussa 16.8. kun uusi OPS tulee käyttöön meillä kaikki valmiina!

I Työseminaarin ohjelma

LIIKUNTAKESKUS PAJULAHTI

KOULUTUS

OPETUSSUUNNITELMAN SUUNNITTELU PÄIVÄT 14.–15.12.2009

”OPETUKSEN SUUNNITTELUSTA OPPIMISEN SUUNNITTELUN”**PÄÄTAVOITE**

- kahden päivän kokonaistavoitteena on saada raamit Pajulahden opetussuunnitelmaan
- ajatuksen herättely kysymyksiin
 - o Millainen on Pajulahdesta valmistunut liikuntaneuvoja?
 - o Mitkä ovat arvopohjamme, oppimiskäsityksemme, opetuksemme punainen lanka?
 - o alkujyvää Aulangolle; miten ed. tavoitteisiin pääsemme?

Maanantai 14.12.

klo

8.00-8.30	Aamupalaveri	auditorio
8.30-9.00	Aamukahvit	rs:n takahuone
9.00–12.00	Valtakunnallinen opetussuunnitelma - rakenne - sisältö - muutokset	rs:n takahuone
12-13	Lounas	
13-14.30	Liikuntaneuvojan ammattitaitovaatimukset - tutkintokokonaisuuksien sisällöt	rs:n takahuone
14.30	Iltapäiväkahvit	rs:n takahuone
14.45-16	Liikuntaneuvojan ammattitaito vaatimukset jatkuu...	rs:n takahuone

Tiistai 15.12.

8.00-9.30	Liikuntaneuvojan ammattitaitovaatimukset jatkuu...	rs:n takahuone
9.30	Aamukahvit	
9.45- 11.15	Liikuntaneuvojan ammattitaitovaatimukset jatkuu...	rs:n takahuone
11.30-12.30	Lounas	
12.30-14.00	Liikuntaneuvojan ammattitaitovaatimukset jatkuu...	rs:n takahuone
14.0	Iltapäiväkahvit	
14.15-	Päivien yhteenveto ja vastualueet ja -tehtävät seuraavaan tapaamiseen	

Kaikille pakolliset tutkinnon osat

Liikunnanohjaus 25 ov

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- ohjata liikuntaa eri toimintaympäristöissä sekä erilaisille asiakkaille ja asiakasryhmille
- liikuntamuotojen ja -lajien perustaitoja ja -tietoja sekä käyttää niitä ohjauksessaan
- motivoida, kannustaa ja antaa palautetta
- ottaa huomioon terveyden, turvallisuuden ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmat ohjaustilanteessa
- toimia esimerkillisesti, vastuullisesti ja vuorovaikutteisesti asiakaspalvelutilanteissa
- arvioida yrittäjänä toimimisen mahdollisuuksiaan
- arvioida omaa toimintaansa ja ottaa vastaan palautetta.

Näyttö: Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa suunnittelemalla ja toteuttamalla liikunnanohjauskokonaisuuden sekä **yksittäisiä ohjaustunteja lasten tai nuorten ryhmälle sekä aikuisten tai ikääntyvien ryhmälle**. Ammattitaito osoitetaan asiakastyönä aidossa toimintaympäristössä tai oppilaitosympäristössä. Ohjaustilanteessa opiskelija tai tutkinnon suorittaja toimii itsenäisesti, toisen parina tai ryhmän jäsenenä, kuitenkin niin, että opiskelija osoittaa osaavansa toimia itsenäisesti. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Liikuntaneuvonta 25 ov

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- testata tai arvioida fyysistä toimintakykyä ja sen pohjalta suunnitella ja toteuttaa liikuntaneuvontaa yksilölle ja ryhmälle
- liikuntamuotojen ja -lajien perustaitoja ja -tietoja sekä käyttää niitä liikuntaneuvonnassa
- ottaa liikuntaneuvonnassa huomioon ihmiskehon rakenteen ja elimistön toiminnan
- ottaa liikuntaneuvonnassa huomioon asiakkaan fyysisen toimintakyvyn kehittämisen ja ylläpitämisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen
- ottaa toiminnassaan huomioon eri-ikäisten ja eri tavoin liikkuvien erityispiirteet
- kartoittaa työolosuhteita ja ergonomiaa sekä edistää työyhteisön hyvinvointia
- toimia esimerkillisesti, vastuullisesti ja vuorovaikutteisesti asiakaspalvelutilanteissa
- motivoida, kannustaa ja antaa palautetta
- toimia tehtyjen sopimusten sekä alan eettisten periaatteiden mukaisesti
- noudattaa turvallisuusvaatimuksia ja toimia vaaratilanteita ennaltaehkäisevästi
- arvioida omaa toimintaansa ja ottaa vastaan palautetta.

Näyttö:

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa suunnittelemalla ja toteuttamalla liikuntaneuvontaa. Opiskelija valitsee ja toteuttaa luotettavan ja turvallisen fyysisen toimintakyvyn testauksen tai arvioinnin sekä suunnittelee ja toteuttaa eri-ikäisten fyysistä toimintakykyä ja terveyttä edistävää liikuntaneuvontaa eri liikuntamuotoja ja -lajeja käyttäen. Ammattitaito osoitetaan asiakastyönä aidossa toimintaympäristössä tai oppilaitosympäristössä. Opiskelija arvioi liikuntaneuvontaprosessin toteutumista ja omaa toimintaansa itsearviointiin ja palautteen perusteella. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

Liikuntatapahtuman järjestäminen 20

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- osallistua liikuntatapahtuman suunnitteluun, organisointiin ja tavoitteelliseen toteutukseen
- liikuntamuotojen ja -lajien perustaitoja ja -tietoja sekä käyttää ja soveltaa niitä liikuntatapahtuman järjestämisessä
- markkinoida liikuntatapahtumaa ja arvioida tapahtuman taloudellista toteutusta
- laatia turvallisuussuunnitelman ja toteuttaa liikuntatapahtuman turvallisesti
- käyttää viestinnän eri muotoja liikuntatapahtuman järjestämisessä
- hyödyntää liikunta-alan toimintaympäristön ja rakenteiden tuntemusta liikuntatapahtuman järjestämisessä sekä noudattaa alan lainsäädäntöä ja lupakäytäntöjä
- tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa
- noudattaa kestävän kehityksen periaatteita
- arvioida liikuntatapahtuman toteutusta ja omaa toimintaansa.

Näyttö:

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osoittaa ammattitaitonsa toimimalla liikunta- tai kilpailutapahtuman suunnittelu-, järjestely- ja ohjaustehtävissä. Opiskelija hankkii tarvittavan tiedon, osallistuu tapahtuman suunnitteluun, organisointiin ja järjestämiseen huomioiden kestävän kehityksen periaatteen, luonnon kunnioittamisen sekä tapahtuman taloudellisen näkökulman. Tapahtuman toteutumisen jälkeen opiskelija arvioi ennakkosuunnitelman toteutumista, oman toimintansa onnistumista tapahtuman järjestämisessä sekä omia kehittämistarpeita ja tapahtuman kehittämisideoita. Näyttöympäristön on sovelluttava sekä asiakasryhmälle että liikunta- tai kilpailutapahtuman järjestämiseen. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.

II Työseminaarin ohjelma

LIIKUNTAKESKUS PAJULAHTI
KOULUTUS

OPETUSSUUNNITELMAN SUUNNITTELU PÄIVÄT 7.-8.1.2010
KYL PYLÄHOTELLI Rantasipi AULANKO

”OPETUKSEN SUUNNITTELUSTA OPPIMISEN SUUNNITTELUN”

PÄÄTAVOITE

- päivien aikana rakentuu pajulahden OPS:n runko
- opetettavat aineet tutkinnon osissa
- opettajien vastualueet osaamisalueiden mukaan.

alustava ohjelma

Torstai 7.1.

klo

7.30	Yhteiskyydit Hämeenlinnaan	
9.00	Aamukahvit	
9.30–12.00	Pajulahden koulutuksen arvopohja, tavoitteet ja oppimiskäsitys - Millainen on Pajulahdesta valmistunut liikuntaneuvoja? Valtakunnallinen opetussuunnitelma - Pakollisten tutkinnon osien sisällöt ja opetettavat aineet	Luentotila
12-13	Lounas	
13.00–14.30	Valtakunnallinen opetussuunnitelma - Pakollisten tutkinnon osien sisällöt ja opetettavat aineet	Luentotila
14.30	Iltapäiväkahvit	
14.45- 16.00	Valtakunnallinen opetussuunnitelma - Pakollisten tutkinnon osien sisällöt ja opetettavat aineet	
16.00–17.00	LIIKUNTAA	
16.00–17.00	Keilaaminen - allasosastoon tutustuminen	Keilahalli Allasos.
19-	Päivällinen	

Perjantai 8.1.

7.10-7.30	Aamun vesijumppa majoittuville	Allasos.
7.00-	Aamiainen	
8.30–11.30	Valtakunnallinen opetussuunnitelma - Pakollisten tutkinnon osien sisällöt ja opetettavat aineet	Luentotila
11.30–12.30	Lounas	
12.30–14.00	Valtakunnallinen opetussuunnitelma - ryhmien esitykset aineista	Luentotila
14.00	Iltapäiväkahvit	
14.16-	Päivien yhteenveto ja vastualueet ja -tehtävät seuraavaan tapaamiseen	

III Työseminaarin ohjelma

Pajulahden OPS PÄIVÄ 2.6.2010

Kokoonnumme Luokka 7-8 klo 8.30!

Tavoitteet:

- Saada OPS siihen vaiheeseen, että tulevan syksyn aineet ovat varmasti selvillä
- Lukujärjestystä voidaan aloittaa tekemään
- Opettajille jaetaan vastuu aineet (henk. koht.) joihin opettajat suunnittelevat ainekohtaisen OPS: n

Etenemisjärjestys:

- Mitä OPS: sta puuttuu?
- Mitä siellä on mitä sinne ei kuulu?
 - o Työtapa
 - o → itsenäinen pohdinta
 - o → mitä olet opettanut aiemmin
 - o → keskustellaan yhdessä läpi

- OPS: n ajoitus
 - o Työtapa
 - o → pienryhmät
 - o → mikä aine on ehdottomasti oltava jossain kohdassa
 - o → yksittäisen opettajan tasainen kuormittaminen vuoden aikana → karrikoidusti ”kaikki aineet ei voi olla yhden jakson aikana”

- Yhteisten aineiden vastuuden jako/ yhteissuunnittelu
 - o Työtapa
 - o → pari/ pienryhmä
 - o → esimerkki: palloilu 6 ov kuka ottaa vastuun mistäkin?

- Mitä vielä???

Kurssiesite

KURSSIN NIMI	
OPINTOVIIKKOJA	1 ov = 40 h
TUNTIMÄÄRÄ	
KURSSIN KUVAUS JA TAVOITTEET	
KURSSIN SISÄLTÖ	
KURSSIN SUORITTAMISTAVAT	<ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - itseopiskelu
KURSSIN OPPIMATERIAALI	
OPPIMISYMPÄRISTÖT	<p>verkko-opiskelu</p> <p>työssäoppiminen</p> <p>lähiopetus</p>
ARVIOINNIN PERUSTEET	
OSAAMISEN TUNNISTAMINEN	millä aikaisemmillä opinnoilla voidaan tämä kurssi ”hyväksi lukea”

IV Työseminaarin ohjelma

Pajulahden OPS PÄIVÄ 12.8.2010

Kokoonnumme rantasaunalle klo 8.30!

Tavoitteet:

- Saada työn siihen vaiheeseen, että saamme Pajulahden opsin Wilmaan opiskelijoille luettavaksi. Minimi tavoite on, että ops etenee opiskelijoille jaksottain
- Jatketaan vastuuaineiden suunnittelua ainekohtaisen OPS: n osalta ryhmätöinä

Torstai 12.8

klo

08.30 Aamukahvit

9.00–10.00 Tilanne katsaus

- missä mennään

10.00-12.00 Ryhmätyöt alkuun

12-13 Lounas

13.00-14.30 Ryhmätyöt jatkuvat

14.30-15.00 Iltapäiväkahvit ryhmätöiden ohessa/ päivän yhteenveto

- OPS: n ajoitus
 - o Työtapa
 - o → pienryhmät
 - o → mikä aine on ehdottomasti oltava jossain kohdassa
 - o → yksittäisen opettajan tasainen kuormittaminen vuoden aikana → karrikoidusti ”kaikki aineet ei voi olla yhden jakson aikana”
- Yhteisten aineiden vastuiden jako/ yhteissuunnittelu
 - o Työtapa
 - o → pari/ pienryhmä
 - o → esimerkki: palloilu 6 ov kuka ottaa vastuun mistäkin?

Uusi 120 ov opetussuunnitelma

KAIKILLE PAKOLLISET AMMATILLISET TUTKINNON OSAT =70 ov

LIIKUNNANOHJAUS 25 OV	Ajoitus
<p>Didaktiikka (7 ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ oppiminen (1 ov) ➤ opettaminen (1 ov) ➤ erilaiset oppijat (1 ov) ➤ liikunnanohjaaminen (4 ov) <p>Viestintä (4 ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ englanti (1ov) ➤ ruotsi (1ov) ➤ ilmaisutaito, puheviestintä, äänenhuolto (1ov) ➤ vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot (1ov) <p>Yrittäjyys, markkinointi ja myynti (2ov)</p> <p>Yksilön kehittyminen elinkaarella (3 ov) ihmisen kasvu ja kehitys</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ lapsuus ja nuoruus (1ov) ➤ aikuisuus ja ikääntyminen (2ov) <p>Terveys- ja kuntoliikunta (2 ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ terveys- ja kuntoliikunnan perusteet (2 ov) ➤ ensiapu I (0.5ov) <p>Motorinen oppiminen (2ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ palloilun motorinen oppiminen 1 (1ov) ➤ telinevoimistelu ja temppuilu (1ov) <p>Työssäoppiminen (5ov)</p>	<p>I-III=vuosi / 1.-5.= jaksot</p> <p>I 1. I 2. I 3. I – II / III 1.-5.</p> <p>yo I 5. / pk III 1. yo II 2. / pk III 3. 0.5 ov I 2. / o.5 ov II 4.</p> <p>I 1. I 2. / I 5.</p> <p>I 1. I 5. / III1.</p> <p>I 2. / I 3. II 1.</p> <p>I 1. I 2.</p> <p>yo I 4. / pk II 5.</p>

LIIKUNTANEUVONTA 25 ov	
<p>Fyysisen toimintakyvynkehittäminen (6ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kehon rakenne ja toiminta (2ov) ➤ testaus (1ov) ➤ Terveys, kunto ja valmentaminen (2ov) <ul style="list-style-type: none"> - terveys ja toimintakyky (1ov) - kunto ja valmentaminen (1ov) ➤ liikuntapsykologia (1ov) <p>Ravinto (1.5ov)</p> <p>Soveltava liikunta (2ov)</p> <p>Yrittäjyys, markkinointi ja myynti (0.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ asiakaspalvelu <p>Liikuntataidot (10ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ tanssi (1ov) ➤ rytmikka (1ov) ➤ palloilu 2,3 (2 ov) ➤ vesiliikunta (2ov) ➤ jääurheilu (1ov) 	<p>I 1. / I 2. 0.5 ov I 5. / 0.5 ov II 1.</p> <p>I 5. II 1. II 2. 0.5 ov I 5./ 0.5ov II 2./ 0.5ov II 4. 1ov I 3./ 0.5ov II 1. / 0.5ov II 2.</p> <p>I 3.</p> <p>I 3. I 1. 1 ov I 2./ 1ov I 5. 1 ov II 1./ 1 ov II 4. II 2.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ kamppailulajit (0.5) ➤ fitness ja kehonhuolto (1ov) ➤ yleisurheilu (1.5) <p>Työssäoppiminen (5ov)</p>	<p>II 4. 0.5 ov I 2. / 0.5 ov I 3. 1ov I 1. / 0.5ov I 5. yo II 3. / pk III 2.</p>
--	---

LIIKUNTATAPAHTUMAN JÄRJESTÄMINEN 20 OV

<p>Liikuntayhteiskunnassa (1.5 ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ liikuntahistoria (0.5 ov) ➤ julkis- ja liikuntahallinto (1ov) <p>Tapahtuman järjestämisen perusteet (4ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ohjeistus ja portfolio (1ov) ➤ yrittäjäyys (1ov) ➤ markkinointi ja talous (1ov) ➤ viestintä; suullinen ja kirjallinen (1ov) ➤ ensiapu I päivitys <p>Liikuntataidot (4.5 ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ palloilu 4,5/pelit/säännöt (2ov) ➤ mailapelit (1.5ov) ➤ fitness ja kehonhuolto (1ov) ➤ liikunnantekniset apuvälineet (1ov) <p>Luontoliikunta (4ov)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ suunnistus (1ov) ➤ luontoliikunta (1ov) ➤ hiihto, laskettelu, lautailu, tunturiretki (1ov) ➤ ryhmäytymisleiri (1ov) <p>Työssäoppiminen suoritetaan oppilaitoksen osoittamissa tapahtumissa (5ov)</p>	<p>II 1. 0.5ov II 2. / 0.5ov II 4.</p> <p>I 1. II 1. 0.5ov II 2. / 0.5ov II 4. 0.5ov II 2. / 0.5ov II 4. II 4.</p> <p>1ov II 1./ 0.5ov II 2. / 0.5ov II 4. 0.5ov II 2. / 0.5ov II 4. I 5. 0.5ov II 2. / 0.5ov II 4.</p> <p>I 5. 0.5ov I 3./ 0.5ov II 1. II 4. I 1. I – II/ III 1.-5.</p>
---	--

KAIKILLE VALINNAISET TUTKINNON OSAT = 20 ov

VALITTAVA YHTEENSÄ 20 OV	
MUUT VALINNAISET TUTKINNON OSAT AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA , 0-10 OV	
Yrittäjyys 10 ov Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen 2 ov Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot) Lukio-opinnot	←muiden perustutkintojen yhteiset opinnot ← lukion käyneet
AMMATILLISTA OSAAMISTA YKSILÖLLISESTI SYVENTÄVÄT TUTKINNON OSAT (PERUSTUTKINTOA LAAJENTAVAT OPINNOT)	
Yrittäjyys 10 ov Tutkinnon osat ammatillisista tutkinnoista Ammatillista osaamista yksilöllisesti syventävät paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa	← ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot ← paikallista osaamista

AMMATTITAITOA TÄYDENTÄVÄT TUTKINNON OSAT AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA (YHTEISET OPINNOT) 20 OV

PAKOLLISET TUTKINNON OSAT 16 OV)	
äidinkieli 4ov ruotsi 1ov englanti 2 ov matematiikka 3 ov fysiikka ja kemia 2 ov yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tietous 1 ov liikunta 1 ov terveystieto 1ov taide ja kulttuuri 1ov	1 ov / I 4. / 1ov II 3./ 1ov III 1. / 1ov III 3. III 1. 1ov I 4. / 1 ov II 3. 2ov I 4. / 1ov II 3. 1ov I 4. / 1ov II 3. III 3. 0.5ov I 4. / 0.5ov II 3. I 4. II 3.
VALINNAISET TUTKINNON OSAT 4 ov	
tieto- ja viestintätekniikka 2 ov pk+yo ympäristötietous 1ov pk+ yo etiikka 1 ov pk+ yo	1ov I 1. / 1ov I 2. I 3. I 1.

VAPAASTI VALITTAVAT TUTKINNON OSAT AMMATILLISESSA PERUSKOULUTUKSESSA 10 OV

<p><u>lapset ja nuoret</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -Motoristen taitojen kehittäminen -uimaopettajakurssi -erityistukea tarvitseva lapsi liikunnassa 	<p><u>aikuiset ja ikääntyneet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pilates- kurssi - kuntosaliohjaajakurssi -golf-kurssi peruskurssi -golf-kurssi jatkokurssi -Melonta -maahockeynperusteet -kiipeilykurssi -töihin urheiluopistoon 	<p><u>valmennus</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -valmennuksen peruskurssi - lajikurssit
<p>120 ov sisältyy</p> <p>työssäoppimista 20 ov (15 ov pakollisissa ammatillisissa tutkinnon osissa + syventäviin väh. 5ov)</p> <p>opinnäyte 2ov (sisällä niissä tutkinnon osissa missä se meistä parhaiten istuu)</p> <p>opintojen ohjausta 1.5 ov jokaisella jaksolla n. 5 tuntia</p>		

Palloilukurssi 1-5

KURSSIN NIMI	Palloilu 1 Pallopelien motorinen oppiminen
OPINTOVIIKKOJA	1 ov = 40 h
TUNTIMÄÄRÄ	40h
KURSSIN KUVAUS JA TAVOITTEET	Välineen käsittelytaidot eri muodoissa. Tavoitteena on harjoitella omaa välineen hallintaa sekä saada käsitystä välineiden eri käyttömahdollisuuksista.
KURSSIN SISÄLTÖ	Oman taidon kehittäminen. Välineen heittäminen, kiinniottaminen, kuljettaminen, pomputtaminen, kierittäminen, potkaiseminen, iskeminen, lyöminen paikaltaan, maasta ja ilmasta
KURSSIN SUORITTAMISTAVAT	<ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus 24 h - itseopiskelu 16 h, omien välineen käsittelytaitojen harjoittelu
KURSSIN OPPIMATERIAALI	Liikunnalliset perustaidot vihko. KLL. 2009
OPPIMISYMPÄRISTÖT	verkko-opiskelu / materiaali pankki Ellussa lähiopetus
ARVIOINNIN PERUSTEET	Opiskelijan oman taidon kehitys. Aktiivisuus ja osallistuminen tunneilla.
OSAAMISEN TUNNISTAMINEN	Harkinnan mukaan tapauskohtaisesti

KURSSIN TIEDOT

KURSSIN NIMI	Palloilu 2
OPINTOVIIKKOJA	1 ov = 40 h
TUNTIMÄÄRÄ	40h
KURSSIN KUVAUS JA TAVOITTEET	Viitepelejä ja palloleikkejä eri kohderyhmille
KURSSIN SISÄLTÖ	Erlaisiin viitepeleihin ja palloleikkeihin tutustuminen sekä niiden soveltaminen eri kohderyhmille.
KURSSIN SUORITTAMISTAVAT	<ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus 24 h - itseopiskelu 16 h, omaa viitepeleihin sekä soveltaviin pallopeleihin tutustumista
KURSSIN OPPIMATERIAALI	Pallopelejä ja pelisovelluksia vihkonen. KLL.
OPPIMISYMPÄRISTÖT	verkko-opiskelu lähiopetus
ARVIOINNIN PERUSTEET	Oman taidon kehittyminen. Aktiivinen osallistuminen opetukseen. Ohjaamisen harjoittelu.
OSAAMISEN TUNNISTAMINEN	Harkinnan mukaan tapauskohtaisesti

KURSSIN TIEDOT

KURSSIN NIMI	Palloilu 3
OPINTOVIIKKOJA	1 ov = 40 h
TUNTIMÄÄRÄ	40h
KURSSIN KUVAUS JA TAVOITTEET	Pallopelien perustaidot. Tavoitteena on ymmärtää eri pallopelien ydinkohtia niiden perustaitojen oppimiseen.
KURSSIN SISÄLTÖ	Eri pallopeleihin tutustumista harjoitteiden sekä pelien merkeissä
KURSSIN SUORITTAMISTAVAT	<ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus 24 h - itseopiskelu 16 h, omaa pallopelien harjoittelua
KURSSIN OPPIMATERIAALI	Eri lajien materiaalit. Tarkentuvat kurssin aikana. Kurssimateriaalia on Ellussa.
OPPIMISYMPÄRISTÖT	verkko-opiskelu lähiopetus
ARVIOINNIN PERUSTEET	Oman taidon kehittyminen. Aktiivinen osallistuminen opetukseen. Opiskelijan oma tietämys ja ymmärrys eri pallopeleistä.
OSAAMISEN TUNNISTAMINEN	Harkinnan mukaan tapauskohtaisesti

KURSSIN TIEDOT

KURSSIN NIMI	Palloilu 4 ja 5 Pelaamiskurssi
OPINTOVIIKKOJA	1 ov = 40 h
TUNTIMÄÄRÄ	48 h
KURSSIN KUVAUS JA TAVOITTEET	Peli/ tuomarikurssi. Tavoitteena syventää henkilökohtaisia taitoja, ymmärtää lajien perustaktikat. Pystyy toimimaan tuomarina eri lajeissa
KURSSIN SISÄLTÖ	Lajitaitojen syventäminen, pelaaminen, tuomarina toimiminen, lajien säännöt
KURSSIN SUORITTAMISTAVAT	<ul style="list-style-type: none"> - lähiopetus - itseopiskelu (kurssitehtävä) - tentti (lajien säännöt)
KURSSIN OPPIMATERIAALI	Kurssilla jaettava materiaali Lajiliittojen internet sivut
OPPIMISYMPÄRISTÖT	verkko-opiskelu lajien säännöt työssäoppiminen lähiopetus
ARVIOINNIN PERUSTEET	
OSAAMISEN TUNNISTAMINEN	